

Betænkning

over

- I. forslag til lov om ændring af lov om avancestop,
 II. forslag til lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.,
 III. forslag til lov om ændring af lov om avancestop [af Poul Dam m. fl.] og
 IV. forslag til lov om ændring af lov om vejledende priser og om prisstop
 for tjenesteydelser [af Poul Dam m. fl.]

(Afgivet af udvalget den 18. oktober 1968).

Udvalget har holdt 5 møder og har herunder haft 2 samråd med handelsministeren.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Forbrugerrådet,
 Assurandør-Societetet,
 Dansk Tandlægeforening,
 Butikshandelens Fællesråd,
 Industrirådet,
 Danske Guld- og Sølvvarefabrikanters
 Handelsforening,
 Akademikernes Samarbejdsudvalg,
 Den alm. danske Lægeforening,
 Ålborg Portland-Cement-Fabrik A/S,
 Grosserer-Societetets Komité og
 Håndværksrådet.

En række af udvalgets spørgsmål til handelsministeren samt ministerens besvarelser af disse er optrykt som bilag til nærværende betænkning. Endvidere er som bilag optrykt de til udvalget indgåede henvendelser fra organisationerne m. v. samt ministerens kommentarer til disse henvendelser.

Ad I. forslag til lov om ændring af lov om avancestop.

Det har i udvalget været drøftet, i hvilket omfang forsikringserhvervet bør være om-

fattet af avancestoploven under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder præmiefastsættelse sker. Handelsministeren har i denne forbindelse oplyst, at han vil være betænkelig ved at holde forsikringserhvervet uden for loven, men at loven inden for dette område må administreres under hensyntagen til dette erhvervs særlige forhold.

Ministeren har påpeget, at dette vil kunne ske derved, at kontrolfunktionerne, for så vidt angår forsikringsområdet, koordineres med det tilsyn, der udøves af forsikringsrådet (lov nr. 147 af 13. maj 1959 om forsikringsvirksomhed og bekendtgørelse nr. 195 af 18. juni 1955 om monopollovens anvendelse på forsikringsselskaber), og at retningslinjerne, hvorefter loven i praksis skal finde anvendelse på det pågældende område, aftales imellem forsikringsrådet og monopoltilsynet efter forhandling med Assurandør-Societetet. Med henblik på fastsættelsen af retningslinjer som nævnt vil det som vejledning kunne anføres, at loven ikke tager sigte på at hindre sådanne præmieforhøjelser, der er begrundet i et rimeligt skøn over udviklingen i erstatningsudgifter og omkostninger, men at det er en forudsætning, at der ikke tilsigtes en indtjening, som går

ud over, hvad der normalt vil være gældende for en effektiv virksomhed i den pågældende branche.

Udvalget kan tiltræde de af handelsministeren fremførte synspunkter.

På grundlag af modtagne henvendelser fra Dansk Tandlægeforening og Den almindelige danske Lægeforening har udvalget med ministeren drøftet, i hvilket omfang avancestoploven bør finde anvendelse på honorarer og ydelser, der udbetales i henhold til de overenskomster, som disse organisationer har indgået med sygekasserne, og som godkendes af socialministeriet.

Udvalget fremhæver, at løn- og arbejdsforhold er forudsat holdt uden for avancestoploven. I det omfang bestemmelserne i de nævnte overenskomster ikke kan anses for at være løn- og arbejdsforhold, er det udvalgets opfattelse, at loven må finde anvendelse, uanset at disse er kollektivt indgået og godkendt af socialministeriet.

Handelsministeren har givet udtryk for, at den i henhold til avancestoploven fremtidige regulering af sådanne honorarer og ydelser må forudsætte nærmere undersøgelser og forhandlinger, hvorunder man må søge at fastlægge, hvilke lønudgiftstigninger og huslejestigninger der vil kunne begrunde en forhøjelse af honorarerne m. v.

Udvalget har med ministeren været enig i, at de nærmere retningslinjer for, hvorledes honorarerne m. v. herudfra vil kunne fastsættes, og i øvrigt hvorledes loven i praksis skal anvendes på disse honorarer m. v., aftales imellem monopoltilsynet og socialministeriet efter forhandling med sygekasserne og lægernes og tandlægernes organisationer.

Det er af Industrirådet over for udvalget gjort gældende, at virksomhederne ventes at ville tilstræbe at rationalisere deres forskellige aktiviteter i den takt og rækkefølge, omkostningsudviklingen betinger, og at der derfor ikke nødvendigvis vil være nogen rationaliseringsgevinst, i det øjeblik en rationalisering iværksættes, men først senere, efterhånden som arbejdslønnen stiger yderligere.

Handelsministeren har i denne forbindelse henvist til, at det foreslåede nye stk. 4

til lovens § 1 skal forstås således, at gennemførelsen af en rationaliseringsforanstaltning ikke medfører en pligt til prisnedsættelse.

Angående den i lovforslaget foreslåede nye affattelse af lovens § 2, stk. 2, der udvider dispensationshjemmelen, har udvalget drøftet de eksempler, der er anført i bemærkningerne til lovforslaget vedrørende denne bestemmelse. Udvalget har af handelsministeren fået bekræftet, at der ud over de anførte eksempler vil kunne forekomme tilfælde, hvor dispensation bør gives. Til det i bemærkningerne angivne eksempel b (lovforslaget side 2) har handelsministeren oplyst, at dette ikke blot omfatter varer, der er hjemtaget før 1. november 1968, men også varer, der hjemtages efter dette tidspunkt, og at eksemplet også må omfatte tilfælde, hvor varepartier hjemtages i varierende kvalitet til samme priser.

Man har overvejet spørgsmålet, om der bør dispenseres fra avancestopet i tilfælde, hvor en virksomhed, som omfattes af § 24 i monopolloven, der vedrører pligt til at indhente forhåndsgodkendelse af prisforhøjelser, må foretage omfattende investeringer for at udbygge og forbedre virksomhedens anlæg. Ministeren har over for udvalget tilkendegivet, at der under sådanne omstændigheder vil kunne være grundlag for at give dispensation fra avancestopet.

Et flertal (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et mindretal (socialdemokratiets og socialistiske folkepartis medlemmer af udvalget) kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, da en foreslået bestemmelse om at give forbrugerne andel i rationaliseringsgevinster ikke har kunnet opnå flertal i udvalget.

Ad II. forslag til lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.

Udvalget har drøftet bestemmelsen i lovforslagets § 1, stk. 3, hvorefter monopoltilsynet kan dispensere fra anmeldelsespligten for vejledende priser. Ud over de

tilfælde, som man efter bemærkningerne til lovforslaget har haft for øje, har handelsministeren påpeget, at der vil være grundlag for at søge dispensation, når omsætningen af den pågældende vare gennem fremmede forhandlere har et ringe omfang i forhold til omsætningen gennem egne omsætningsled, jfr. handelsministerens bemærkninger i bilag 11.

Der har i udvalget fra enkelte sider været fremført, at man burde opretholde den nugældende lovs § 2, stk. 1, hvorefter monopoltilsynet kan kræve vejledende priser nedsat, såfremt de findes urimelige. Ministeren har imidlertid oplyst, at bestemmelsen ikke har været anvendt i praksis, og at et værn mod urimelige vejledende priser i øvrigt findes i prisindseendeloven, der muliggør, at monopoltilsynet vil kunne gribe ind over for sådanne priser.

Handelsministeren har stillet nedenstående ændringsforslag, om hvilket der henvises til de ledsagende bemærkninger.

Et *flertal* (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) indstiller herfter lovforslaget til *vedtagelse* med den af handelsministeren foreslåede ændring.

Et *mindretal* (socialdemokratiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, da den hidtidige bestemmelse om, at urimelige vejledende priser kan kræves nedsat, ikke er opretholdt i lovforslaget.

Ad III. forslag til lov om ændring af lov om avancestop (af Poul Dam m. fl.) og

IV. forslag til lov om ændring af lov om vejledende priser og om prisstop for tjenesteydelser (af Poul Dam m. fl.).

Da den formentlig forestående gennemførelse af de under I og II omtalte lovforslag vil medføre, at den væsentligste del af den midlertidige lovgivning videreføres ud over 1. november, er forudsætningerne for de under III og IV omtalte forslag bortfaldet, og forslagsstillerne har derfor over for udvalget meddelt, at de på denne baggrund agter at tage forslagene tilbage ved anden behandling.

Ændringsforslag

til

II. forslag til lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.

Til § 1.

Af *handelsministeren*, tiltrådt af *udvalget*.

Stk. 2. affattes således:

„*Stk. 2.* Anmeldelse efter stk. 1, der ikke indebærer godkendelse af de anmeldte priser eller avancer, skal ske snarest muligt og senest samtidig med, at priserne meddeles de efterfølgende omsætningsled. Ved meddelelsen af vejledende priser eller avancer skal det tilkendegives, at benyttelse af de meddelte priser eller avancer ikke fritager de efterfølgende omsætningsled for ansvar efter avancestoploven.“

Bemærkninger.

Efter den gældende midlertidige prislovgivning har den enkelte forhandler i senere omsætningsled et selvstændigt ansvar for, at hans prisberegning er i overensstemmelse med avancestoplovens bestemmelser. Forhandleren kan ikke frigøre sig for ansvar ved at henvise til de af leverandøren angivne vejledende udsalgspriser. Også efter lovforslagene vil den enkelte forhandler have et sådant selvstændigt ansvar. Ændringen af lovgivningen om vejledende priser, hvorefter en leverandør (fabrikant eller grossist) ikke skal have tilladelse til forhøjelse af sine vejledende priser, vil imidlertid betyde, at forhandlerne i flere tilfælde kan befinde sig i den situation, at de overtræder avancestoppet ved at følge de vejledende priser.

Forhandlerne stilles her over for en vanskelig opgave, når de skal sikre sig, om de ved at følge en vejledende pris overholder den gældende lovgivning. Under disse forhold må der lægges vægt på, at man tydeliggør den bestående retstilstand således, at forhandlerne ikke kan være i tvivl om, at de fortsat har et sådant ansvar. Ændringsforslaget tager sigte på at præcisere dette. Monopoltilsynets hidtidige dis-

pensationer, hvorefter det er tilladt bl. a. visse kædeforretninger i de vejledende priser at indregne omkostningsstigninger i efterfølgende omsætningsled, berøres ikke heraf.

Det forudsættes, at lovens straffesanktioner i overtrædelsessager af denne karakter

anvendes med den største forsigtighed, således at man fra monopoltilsynets side lægger hovedvægten på vejledning af forhandlerne og kun oversender sagen til politiet i sådanne tilfælde, hvor der utvivlsomt er tale om grov overtrædelse.

Jørgen Jensen.

Haunstrup Clemmensen,
formand.

Hans Kjær.

Stetter.

Jens Peter Jensen (Sorø amt),
næstformand.

Anders Andersen.

Henry Christensen.

Niels Helveg Petersen.

Erik Hansen (Ålborg amt).

Grethe Philip.

Lis Groes.

Lene Christensen.

Ove Hansen.

Jørgen Peder Hansen.

Anker Jørgensen.

Ivar Nørsgaard.

Poul Dam.

Bilagsfortegnelse.

	Side
Bilag 1. Nogle af udvalgets spørgsmål til handelsministeren og handelsministerens besvarelser	183
2. Skrivelse af 10. oktober 1968 fra Forbrugerrådet	195
3. Bemærkninger til bilag 2	197
4. Skrivelse af 14. oktober 1968 fra Assurandør-Societetet	199
5. Bemærkninger til bilag 4	201
6. Skrivelse af 15. oktober 1968 fra Dansk Tandlægeforening	203
7. Bemærkninger til bilag 6	207
8. Skrivelse af 16. oktober 1968 fra Butikshandelens Fællesråd	209
9. Bemærkninger til bilag 8	215
10. Skrivelse af 16. oktober 1968 fra Industrirådet	217
11. Bemærkninger til bilag 10	227
12. Skrivelse af 16. oktober 1968 fra Akademikernes Samarbejdsudvalg	229
13. Bemærkninger til bilag 12	233
14. Skrivelse af 16. oktober 1968 fra Danske Guld- og Sølvvarefabrikanters Handelsforening	235
15. Bemærkninger til bilag 14	239
16. Skrivelse af 16. oktober 1968 fra Den almindelige danske Lægeforening	241
17. Bemærkninger til bilag 16	245
18. Skrivelse af 17. oktober 1968 fra Ålborg Portland-Cement-Fabrik	247
19. Bemærkninger til bilag 18	251
20. Skrivelse af 17. oktober 1968 fra Grosserer-Societetets Komité	253
21. Bemærkninger til bilag 20	259
22. Skrivelse af 17. oktober 1968 fra Håndværksrådet	261
23. Bemærkninger til bilag 22	267

Bilag 1.

Nogle af udvalgets spørgsmål til handelsministeren og handelsministerens besvarelser.

Spørgsmål 1:

Der udbedes en oversigt eller et skøn over, hvor store beløb der er indgået i prisdannelsen til dyrtidstillæg og til anden del af lønoverenskomsten, og hvor stor en andel heraf der er båret af erhvervene.

Besvarelse:

Ifølge bestemmelserne i den gældende avancestoplovs § 1, stk. 2 og 3, er der adgang til i priserne at inddække stigninger

såvel i direkte arbejds løn som i overenskomstsmæssigt aftalte indirekte lønninger.

På visse områder har konkurrencevilkårene ikke gjort det muligt for de erhvervsdrivende fuldt ud at inddække disse lønforhøjelser, men en kvantitativ vurdering af omfanget heraf er ikke mulig.

Der vedlægges et notat af 16. oktober 1968, udarbejdet af det økonomiske sekretariat, indeholdende nogle skøn over lønstigninger i 1968 som følge af dyrtidsregulering og overenskomstforbedringer.

DET ØKONOMISKE SEKRETARIAT

Den 16. oktober 1968.

Nogle skøn over lønstigninger i 1969 som følge af dyrtidsregulering og overenskomstforbedringer.

1. Der foreligger endnu ikke statistiske oplysninger om lønudviklingen for arbejdere og funktionærer, der kan lægges til grund for besvarelsen af dette spørgsmål. De størrelsesordener, der er anført i det følgende, har derfor alle karakter af — sine steder ret summariske — skøn.

2. Opgjort efter samme retningslinjer som i bilag 6 til betænkningen „Inflationens årsager“ af maj 1966 kan det anslås, at en reguleringsportion i 1968 direkte medfører en stigning i løn- og overførselsindkomster på omkring én milliard kroner. Heraf vedrører skønsmæssigt 385 mill. kr. de offentlige udgifter til lønninger og overførselsindtægter (især de sociale pensioner), medens resten, eller godt 600 mill. kr., vedrører lønsummen i de private erhverv.

Denne lønstigning på godt 600 mill. kr. svarer til en procentvis stigning på ca. 2 pct., der fremkommer som et gennemsnit af arbejdernes lidt lavere og funktionærernes lidt højere dyrtidsregulering.

3. Med betydelig usikkerhed kan det således anføres, at de tre dyrtidsportioner, der er kommet til udbetaling siden efteråret 1967 (to ifølge januarpristallet 1968 og én ifølge julipristallet 1968), har medført en lønstigning på i alt ca. 6 pct. for de private erhverv. Ser man bort fra den fejlkilde, som variationer i arbejdsstyrkens sammensætning på arbejdere og funktionærer fra erhverv til erhverv indebærer, kan det videre anslås, at lønstigningen for industri, håndværk, bygge- og anlægsvirksomhed samt handel opgjort på årsbasis har beløbet sig til omkring 1.350 mill. kr. som følge af de nævnte tre dyrtidsportioner.

4. De overenskomstsmæssige lønforhøjelser, der aftales i foråret 1967, har i perioden siden avancestoplovens ikrafttræden den 21. november 1967 udgjort følgende. For arbejdere i industri, håndværk samt bygge- og anlægsvirksomhed en forbedring af søgnehelligdagsbetalingen fra 1. januar 1968, lavtlønstillæg og en generel timelønsforhøjel-

se fra 1. marts 1968 og en nedsættelse af den ugentlige arbejdstid fra 44 timer til 42,5 timer med lønkompensation fra 1. juni 1968.

Inden for arbejdsgiverforeningens område kan det anslås, at forhøjelserne pr. 1. januar og pr. 1. marts har medført en stigning (opgjort på årsrate) i lønsummen på henholdsvis 0,5 pct. og 1,2 pct. Lønkompensationen i forbindelse med arbejdstidsforkortelsen har ikke på tilsvarende måde givet sig udslag i en større lønsum, men har haft en omkostningshævende virkning svarende til 2,3 pct. af lønsummen.

For så vidt angår funktionærområdet, har man ikke tilsvarende oplysninger om de overenskomstsmæssige lønforhøjelser. For HK-området må det dog antages, at forhøjelserne stort set ligger på linje med de for arbejderne gennemførte. Det bør dog tilføjes, at man næppe kan påregne, at arbejdstidsnedsættelsen har haft helt samme omfang på funktionærområdet som for arbejderne.

Det må på baggrund heraf anslås, at der for industri, håndværk, bygge- og anlægsvirksomhed samt handel, hvis lønsum i 1967 skønsmæssigt androg 22,3 milliarder kr., er sket en forøgelse af lønsummen på omkring 350 mill. kr. (årsrate) i forbindelse med forårets overenskomstsmæssige lønforhøjelser og en omkostningsstigning i forbindelse med arbejdstidsforkortelsen svarende til ca. 500 mill. kr. (årsrate).

Det skal endelig præciseres, at der ved disse summariske overslag ikke er taget hensyn til den afsmitning af de overenskomstsmæssige forhøjelser, der kan være sket. En sådan afsmitning vil typisk finde sted i forbindelse med ydelsen af lavtlønstillæg til bestemte grupper.

5. Det er ikke muligt med tilfredsstillende nøjagtighed at foretage fradrag for produktivitsfremskridt, hverken som følge af den normale produktivitsudvikling eller ekstraordinære produktivitsfremskridt i forbindelse med arbejdstidsforkortelsen.

Spørgsmål 2:

Der ønskes en opstilling over prisudviklingen for vareområdets vedkommende for de sidste fire måneder.

Besvarelse:

I nedenstående oversigt er prisudviklingen i perioden juni-september 1968 belyst ud fra de af Danmarks Statistik til brug for reguleringspristallet beregnede månedsprisindeks.

Prisudviklingen juni-september 1968.

(Månedsprisindeks til brug for beregningen af reguleringspristallet).

Indeks juni 1968 = 100	Juli	Aug.	Sept.
Fødevarer	99	100	100
Drikkevarer	100	100	100
Tobaksvarer	100	100	100
Beklædning	100	100	100
Personlig pleje	100	100	100
Vask, rengøring, hus- hjælp	100	100	101
Brændsel og belysning	100	100	100
Husholdningsredskaber, service, køkkenud- styr	100	98	97
Indbo (møbler, tæpper, sengeudstyr m. m.).	100	100	100
Transport	100	100	100
Telefon, porto, telegraf m. v.	100	100	100
Bøger og dagblade m. v.	101	101	101
Underholdning og ferie m. v.	100	99	100
Varer og tjenesteydelser i alt.	100	100	100

(Kilde: Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 115, 12. oktober 1968).

Idet tjenesteydelser i et vist omfang indgår i ovennævnte poster, er prisudviklingen endvidere belyst nedenfor ved hjælp af det ligeledes månedligt beregnede indeks vedrørende forbrugerpriser, hvilket indeks tillader adskillelse mellem vare- og tjenestegrupperne. Det bemærkes, at dette indeks adskiller sig fra månedsprisindekset til brug for beregning af reguleringspristallet ved, at de anvendte priser ikke er reduceret for afgifter m. v., og ved, at vægtfordelingen er baseret på hele befolkningens forbrugs-sammensætning. Endvidere bemærkes, at indeks vedrørende forbrugerpriser for øjeblikket kun lader sig føre frem til august 1968.

Prisudviklingen juni-august 1968.

(Indeks vedrørende forbrugerpriser)

Indeks juni 1968 = 100	Juli	Aug.
Landbrugs- og gartnerivarer samt fisk	99	99
Industrivarer, hovedsagelig af dansk oprindelse	101	100
Andre varer	100	99
Varer i alt	99	99

(Kilde: Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 109, 2. oktober 1968).

Spørgsmål 3:

Kan bestemmelsen om, at der ikke må beregnes højere procentvis bruttoavance end før 18. november 1967, ikke modvirke incitamentet til at udnytte fordelagtige pristilbud og dermed virke direkte hæmmende for priskonkurrencen?

Besvarelse:

Bestemmelsen om, at der ikke må beregnes højere procentvis bruttoavance end før 18. november 1967, medfører, at faldende indkøbspriser hos de erhvervsdrivende vil resultere i, at salgspriserne falder i takt med indkøbspriserne. Gennem et sådant prisfald vil den pågældende virksomheds konkurrencemæssige stilling styrkes, og den virksomhed, som gennem fordelagtige indkøb kan sælge billigere end konkurrenterne, vil herved kunne øge sin omsætning med mulighed for en større samlet indtjening.

Spørgsmål 4:

Der udbedes en redegørelse for, hvilke stigninger der efter 18. november 1967 er gennemført for følgende omkostningsposter, der efter lovforslaget fremdeles skal bæres af den erhvervsdrivende selv: post- og telefonskatter, telexafgifter, el- og vandpriser, ejendomsskatter — herunder dækningsafgifter og lign.

Besvarelse:

Generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet samt telefonsynet har oplyst, at taksterne for telefon, telegraf og telex har været uændrede siden den 18. november 1967, når bortses fra forhøjelsen af merværdi-

afgiften den 1. april 1968. De indenrigske posttakster, som blev ændret den 1. juli 1967, har været uændrede siden da, bortset fra taksten for almindelige postpakker, der undergik mindre forhøjelser i forbindelse med afgiftsforhøjelsen den 1. april 1968.

Om elektricitetspriserne viser den af Danske Elværkers Forening årligt pr. 1. april udsendte tarifoversigt, at 4 af de jyske højspændingsværker har forhøjet strømprisen med ca. $\frac{1}{4}$ øre pr. kWh, og at Bornholms Højspændingsværk har forhøjet med $\frac{1}{2}$ øre pr. kWh efter avancestoplovens gennemførelse.

Disse forhøjelser svarer til stigningen i arbejds løn og brændsel, når man tager hensyn til de medio 1967 stedfundne stigninger i oliepriserne.

De øvrige højspændingsværker har ikke forhøjet, men 2 af de jyske værker har bebudet forhøjelser, når avancestoploven udløber.

Det er i øvrigt langt fra alle detailforsyninger, der har ladet disse forhøjelser gå videre, og nogle har tilmed nedsat tarifferne. Enkelte har foretaget takstforhøjelser ud over, hvad deres leverandører har forhøjet, og disse tilfælde undersøges nærmere af monopoltilsynet.

Udviklingen i vandpriserne efter den 18. november 1967 lader sig ikke detaljeret belyse; det er således ikke muligt at angive antallet af vandværker, der har gennemført takstforhøjelser i henhold til avancestoplovens § 1, eller at oplyse størrelsen af de gennemførte forhøjelser. Det kan dog nævnes, at monopoltilsynet indtil dato har modtaget i alt 51 henvendelser om takster og afgifter for vand, som er behandlet i henhold til dispensationsbestemmelsen i avancestoplovens § 2, stk. 2. Af disse 51 ansøgninger blev 28 afslået og 19 godkendt helt eller delvis, medens 4 er under behandling.

I det omfang en virksomheds forbrug af el og vand medgår i produktionen, vil udgiften hertil som direkte omkostning fuldt ud kunne inddækkes efter lovforslagets § 1.

Efter foreløbige oplysninger fra Danmarks Statistik er stigningen i ejendomsskatter, herunder dækningsafgifter o. lign., fra finansåret 1967-68 til finansåret 1968-69 skønnet at ville andrage gennemsnitlig 6-7 pct.

Spørgsmål 5:

Betyder bestemmelsen i lovforslaget om, at stigninger i lejen for virksomheders lokaler, indtruffet efter 18. november 1967, kan indregnes i bruttoavancen, at erhvervsdrivende i egne lokaler kan korrigeres for stigende ejendomsskatter m. v.?

Besvarelse:

Den foreslåede hjemmel til at indregne stigninger i lejen for lokaler giver ikke adgang for erhvervsdrivende i egne lokaler til at forhøje bruttoavancen med beløb svarende til stigninger i ejendomsskatterne, men hvor der foreligger væsentlige stigninger i udgifter til egne forretningslokaler, vil der kunne rejses spørgsmål om dispensation.

Spørgsmål 6:

Kan lønstigninger efter 18. november 1967, der direkte er afledet af overenskomstmæssige lønstigninger eller pristalsreguleringer (men som ikke er formuleret i en overenskomstaftale) efter lovforslaget indregnes i bruttoavancen i tilfælde, hvor overenskomsternes mekanisme følges?

Besvarelse:

Efter den hidtidige administration af bestemmelserne i avancestoplovens § 1, stk. 3, kan i bruttoavancen indregnes lønstigninger og dyrtidstillæg, selv om disse ikke er formuleret i en overenskomstaftale:

når de pågældende lønstigninger følger af aftaler mellem en virksomhed og dens personaleforening og mellem en virksomhed og den enkelte funktionær om regulering af lønninger;

når udbetaling af dyrtidstillæg og lønstigninger til uorganiserede svarer til de inden for området gældende kollektive overenskomster;

når et internt lønregulativ fastsætter regler om, hvorledes udbetaling af dyrtidstillæg m. v. finder sted for de ansatte;

når en virksomhed efter mangeårig praksis udbetaler dyrtidstillæg og andre lønstigninger svarende til de inden for det organiserede arbejdsmarked foretagne lønforhøjelser.

Spørgsmål 7:

Kan der til dækning af ejerens og/eller dennes hustrus arbejde i virksomheden efter

lovforslaget tillægges et beløb til bruttoavancen svarende til, hvad den overenskomstmæssige stigning i lønninger siden 18. november 1967 ville beløbe sig til, hvis ejeren og/eller dennes hustru blev erstattet med fremmed arbejdskraft?

Besvarelse:

Hjemmelen til at forhøje bruttoavancen med de beløb, som er nødvendige til dækning af overenskomstmæssige lønstigninger, giver ikke adgang til at foretage dyrtidsregulering af ejerens eller hustruens vederlag for arbejde i virksomheden.

Spørgsmål 8:

Kan det oplyses, hvorledes en erhvervsdrivende med et bredt varesortiment i praksis sikrer sig, at avancestoplovens § 1 overholdes, når det fremtidige salg af hver enkelt vare ikke lader sig fastlægge (forbrugsforskydninger, neddæmpet købekraft o. s. v.)?

Besvarelse:

Efter den gældende bestemmelse i avancestoplovens § 1 må virksomheder ved salg her i landet hverken beregne højere procentvis eller absolut bruttoavance *pr. vareenhed* end den umiddelbart før den 18. november 1967 sædvanligt beregnede for samme eller tilsvarende vare. Denne bestemmelse, der er foreslået videreført uændret, tager sigte på avanceberegningen for den enkelte vare- og ydelsenhed.

For så vidt angår lønstigninger og husleje, indeholder forslaget til ændring af avancestoploven en bestemmelse om, at virksomhederne vil kunne forhøje bruttoavancerne med de beløb, der er nødvendige til dækning af overenskomstmæssige lønstigninger, herunder dyrtidstillæg samt de stigninger i lejen for virksomhedernes lokaler, som har fundet sted efter den 18. november 1967.

I princippet må de omkostningsstigninger, der efter denne bestemmelse kan indregnes i priserne, fordeles proportionalt på alle varer i den pågældende virksomhed. I praksis er dette imidlertid ikke teknisk muligt, idet de pågældende omkostningsstigninger i procent af omsætningen er af meget ringe størrelse.

På områder, hvor varepriserne er numerisk små, vil en procentvis forhøjelse sva-

rende til den stedfundne omkostningsstigning ikke altid kunne give sig udslag i forhøjelser med hele ørebeløb, hvortil kommer, at der på mange områder arbejdes med priser afrundet til f. eks. 5 eller 10 øre.

Efter lønstigningerne i marts 1968 forhandlede tilsynet med De samvirkende Købmandsforeninger i Danmark angående fremgangsmåden ved indregning af lønstigninger i henhold til avancestoplovens § 1, stk. 3.

Det blev oplyst, at merudgifterne til lønstigningen pr. 1. marts 1968 androg 0,2-1,0 pct. af omsætningen afhængig af lønandelens størrelse i den enkelte forretning.

Monopoltilsynet tiltrådte, at købmandsforeningerne over for medlemmerne tilkendegav, at der som grundlag for lønstigningernes indregning i priserne kunne udarbejdes en oversigt indeholdende oplysning om

- 1) den faktiske månedlige lønstigning
- 2) de vareområder, hvor bruttoavanceforhøjelser blev gennemført til dækning af lønstigninger
- 3) den månedlige avanceforhøjelses samlede størrelse beregnet på grundlag af den hidtidige omsætning af de pågældende varegrupper.

Tilsynet kunne ikke tillade, at den forholdsmæssige andel af lønstigningen, der ikke kan inddækkes på omsætningen af varer til faste priser, f. eks. tobaksvarer, blade og parfumevarer, indregnes i priserne for andre varer. Ved beregning af avanceforhøjelser i medfør af § 1, stk. 3, i avancestoploven ville det derfor være nødvendigt at reducere lønstigningen med en procentandel, der svarer til de pågældende varers andel af totalomsætningen.

Endvidere fremhævede monopoltilsynet, at der ikke kunne indregnes andre lønstigninger end de faktisk afholdte og højst sådanne, som svarer til overenskomstmæssigt aftalte lønstigninger og overenskomstmæssige dyrtidstillæg.

Spørgsmål 9:

Vil monopoltilsynet tilrettelægge den praktiske administration, således at erhvervsdrivende får mulighed for at sikre sig imod uforståelig overtrædelse af avancestoplovens § 1, jfr. foran?

Besvarelse:

Monopoltilsynet vil som hidtil vejlede de erhvervsdrivende med hensyn til forståelsen af de midlertidige prislove. Tilsynet har indtil nu besvaret et meget stort antal såvel skriftlige som telefoniske forespørgsler vedrørende lovens bestemmelser, og de erhvervsdrivende vil fortsat kunne forelægge eventuelle tvivlsspørgsmål for tilsynet.

Også i forbindelse med de kontrolbesøg, som monopoltilsynets inspektører foretager hos de erhvervsdrivende, finder der en udstrakt oplysningsvirksomhed sted. Nogle af de spørgsmål, som kontrolbesøgene giver anledning til, kan besvares på stedet, mens andre kræver yderligere behandling og skriftlig besvarelse.

Enhver vejledning af almindelig interesse ligesom alle væsentlige afgørelser vil løbende fremgå og blive nærmere kommenteret i „Meddelelser fra monopoltilsynet“.

Spørgsmål 10:

Årsagen til, at loven ikke omfatter Færøerne og Grønland, bedes oplyst.

Besvarelse:

For Færøerne er prisregulering et hjemmestyreanliggende.

For Grønlands vedkommende gør sådanne særlige forhold sig gældende, at man ikke har fundet det muligt at lade nogen af de ekstraordinære love gælde for denne del af landet.

Det kan i øvrigt tilføjes, at avancestoplovens bestemmelser efter § 1 gælder „ved salg her i landet“, og at monopoltilsynet har udtalt, at salg fra syddanske virksomheder til Færøerne og Grønland må anses for omfattét af avancestoploven, medens salg fra eller på disse områder af landet falder uden for loven. Man har således ved fortolkningen lagt vægt på sælgerens domicil, og man må forvente, at avancestoploven fortsat vil blive administreret efter disse retningslinjer.

I denne forbindelse kan jeg i øvrigt pege på, at monopolloven gælder for Grønland, medens prisindseendeloven, hvis indhold ligger den midlertidige prislovgivning nærmere, ikke gælder for denne del af landet. I øvrigt mener jeg, at spørgsmålet om den midlertidige prislovgivnings anvendelighed på grønlandske forhold må tages op i en bredere sammenhæng.

Bet. o. lovf. vedr. avancestop m. m.

Såfremt det måtte ønskes, at avancestopbestemmelserne også skal være gældende for salg på Grønland, vil det være nødvendigt at inddrage det grønlandske landsråd i drøftelserne herom.

Spørgsmål 11:

Der udbedes en nærmere præcisering af, hvori monopoltilsynets beføjelser (§ 2 i avancestoplovsforslaget) består. Hvad forstås ved: „særlige forhold“ og „nærmere angivne tjenesteydelser“?

Besvarelse:

Det forudsættes, at monopoltilsynet vil

overvåge prisudviklingen på tjenesteydelsesområdet for i givet fald at kunne genindføre prisstop for sådanne områder, hvor prisforhøjelser gør sig alment gældende, uanset at det pågældende erhverv erfaringsmæssigt har en betydelig indtjening, eller hvor der opstår begrundet formodning om, at forhøjelserne overstiger den i henhold til avancestoploven tilladte dækning af udgiftstigninger.

Ved nærmere angivne tjenesteydelser forstås, at tilsynet ikke kan fastsætte prisstop for hele tjenesteydelsesområdet, men alene for klart afgrænsede kategorier af tjenesteydelser.

Bilag 2.

FORBRUGERRÅDET

Den 10. oktober 1968.

I forelæggelsestalen vedrørende pris- og avancestoplovene udtalte handelsministeren sig i meget positive vendinger om forbrugeroplysning, idet ministeren dels understregede den betydning, som forbrugernes prisbevidsthed har for en effektivisering af konkurrencen, dels gav udtryk for, at forbrugeroplysning er et væsentligt led i en politik, der tilstræber en sund prisudvikling.

Den svenske pris- og monopollovgivning bygger i høj grad på forbrugeroplysningen som et virksomt led til fremme af den frie konkurrence, og også i Sverige har man set med betydelig skepsis på de såkaldte vejledende priser og frygtet, at de skulle tendere mod en stivhed i priskonkurrencen. Man har ikke villet gå så vidt som at forbyde dem, men man har dels omdøbt dem til cirkapriser, dels har man søgt stivheden modvirket ved iværksættelse af en stort anlagt kampagne for „købertræning“ i håb om at gøre forbrugerne mere pris- og kvalitetsbevidste.

Formålet med oplysningskampagnens „købertræning“ er udtrykt i Statens Pris- og Kartellnämnds egen publikation Pris-aktuelt nr. 1/1968, hvori det bl. andet hedder: „Tanken är att de som gör hushållens inköp behöver träning för att handla ekonomiskt — det ligger nära tillhands att i detta sammanhang dra en parallell med handels folk som ju har sin säljträning. Att köpträna är att träna upp sig själv till bättre köp. I begreppet köpträning ligger också att man tänker igenom vad man behöver och att inköpen planeras. Den köptränande är naturligtvis intresserad av pris-

skillnader men sätter också pris i relation till kvalitet. Han tänker också på vad han måste satsa av t. ex. egen tid och egna kræfter när han väljer mellan olika köpalternativ. Den som är köptränad bör alltså kunna få mer genomtänkta köp och få ut mer av pengarna och den egna arbetsinsatsen.“

Den svenske regering har alene til dette formål bevilget en halv million kroner.

I forbindelse med de overvejelser, der nu finder sted i folketingsudvalget i anledning af handelsministerens forslag til afsvækkelse af de gældende pris- og avancestoplove, tillader Forbrugerrådet sig at stille forslag om, at der som et led i arbejdet for at fremme den frie konkurrence stilles midler til disposition for Forbrugerrådet, således at rådet kunne sætte arbejde i gang for en „købertræning“.

Det ville være naturligt, om et sådant arbejde skete i nært samarbejde med prismyndighederne, ligesom et virksomt led i oplysningskampagnen kunne være den udvidede sendetid for forbrugeroplysning, som er stillet i udsigt af radio og TV. Skulle regeringen ikke anse det for muligt omgående at sætte ind med en oplysningskampagne for hele landet, tillader vi os at foreslå, at man forsøgs-mæssigt sætter ind med en prøve-kampagne i visse nærmere bestemte områder ud over landet. Forbrugerrådet står meget gerne til disposition med mere detaljerede oplysninger, men anmoder folketingsudvalget og ministeren om en konkret stillingtagen til de foreslåede principper.

P. R. V.

Lis Groes,
formand.

Til det af folketinget nedsatte udvalg vedrørende ændring i lovene om anmeldelse af vejledende priser m. v. og om avancestop.

Bilag 3.

HANDELSMINISTERIET

Bemærkninger til bilag 2.

Forbrugerrådet modtager fra staten et årligt tilskud, der for finansåret 1968-69 udgør 520.000 kr., hvilket beløb kan anvendes til forbrugerrådets almindelige virksomhed. Såfremt man måtte finde det formålstjenligt her i landet at gennemføre en kampagne for „købertræning“ med henblik på at gøre forbrugerne mere pris- og kvalitetsbevidste, er jeg enig i, at dette bør gennemføres ved forbrugerrådets foranstaltning. Det er min opfattelse, at forbrugerrådets almindelige oplysningsvirksomhed udgør et værdifuldt

led i bestræbelserne på at fremme den almindelige konkurrence på et sundt grundlag, og jeg er indstillet på, at denne virksomhed fremdeles bør støttes fra statens side. Jeg ser mig imidlertid ikke i stand til på det foreliggende grundlag at tage stilling til det fremsatte konkrete forslag og ej heller, om det vil være rimeligt og nødvendigt at forhøje statens tilskud til forbrugerrådet, såfremt det skulle gennemføres, men vil være indstillet på at drøfte de herhenhørende spørgsmål med forbrugerrådet.

Bilag 4.

ASSURANDØR-SOCIETETET

Den 14. oktober 1968.

I anledning af det af handelsministeren den 2. oktober d. å. i folketinget fremsatte forslag til lov om ændring af lov om avancestop tillader Assurandør-Societetet sig herved på forsikringerhvervets vegne at anmode om, at det enten i loven eller af bemærkningerne til denne kommer til at fremgå, at forsikringsvirksomhed falder uden for lovens område.

Til begrundelse herfor skal societetet anføre, at anvendelsen af lovens bestemmelser på forsikringsvirksomheden i realiteten ikke er mulig. Efter ordlyden af § 1 i loven har anvendelsen af dennes bestemmelser til forudsætning, at der for en udbudt vare eller tjenesteydelse kan foretages en bestemt kalkulation af prisen. Det er imidlertid ikke muligt at foretage en sådan kalkulation inden for forsikring, fordi forsikringsdækning er et tilsagn om at overtage en risiko for et fremtidigt ukendt begivenhedsforløb. Dette betyder, at forsikringsselskabernes indtægter (præmierne) skal anvendes til betalinger, hvis størrelse afhænger af senere begivenheders indtræden, jfr. herved Forsikringskommissionens nylig udkomne betænkning I, pag. 17, spalte 1. Selv om der vel nok på grundlag af hidtidige erfaringer kan fremsættes visse formodninger om størrelsen og antallet af fremtidige skader, kan en egentlig kalkulation ikke foretages, hvorved det i

øvrigt er bemærkelsesværdigt, at der for tiden sker en rivende udvikling i skadeforløbet i adskillige forsikringsbrancher.

Dertil kommer endvidere, at det af lovens § 6 fremgår, at den bortfalder senest den 1. juli 1969. Forsikringer tegnes imidlertid i vidt omfang for flerårige perioder, og loven ville derfor, hvis den skal anvendes på forsikring, få virkning ud over den periode, for hvilken den er tænkt at skulle gælde.

Societetet vil yderligere henlede opmærksomheden på, at forsikringsselskaberne i henhold til lov om forsikringsvirksomhed er underkastet en indgående kontrol og tilsyn, og at loven om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsning giver forsikringsrådet som tilsynsførende myndighed en beføjelse til at skride ind imod urimelige priser og forretningsbetingelser og til at foretage undersøgelser og offentliggørelse af resultater af disse.

Disse bestemmelser må efter societetets opfattelse anses for tilstrækkelige til, i forbindelse med det nævnte almindelige tilsyn, som selskaberne er underkastet, at skabe sikkerhed for rimelige pris- og avanceforhold i forsikringerhvervet, og skulle man ønske dette tilsyn udvidet, må det i givet fald være det mest rationelle, at reglerne bliver tilpasset den lovgivning, der i forvejen findes inden for forsikringsområdet.

Ærbødigst

P. K. V.

Jørgen S. Dreyer.

G. Koefoed.

Til det af folketinget til behandling af forslag til lov om ændring af lov om avancestop nedsatte udvalg.

Bilag 5.

HANDELSMINISTERIET

Bemærkninger til bilag 4.

Med hensyn til forsikringsområdet gør sig særlige forhold gældende, hvilket hænger sammen med de særlige omstændigheder, hvorunder præmiefastsættelse sker, og som blandt andet er omtalt i forsikringskommissionens betænkning I (nr. 490, 1968), side 17 flg.

Af principielle grunde er jeg betænkelig ved at foreslå, at forsikringserhvervet ikke skulle omfattes af det avancestop, der må ramme en række af de store erhverv, men ved denne midlertidige lovgivnings administration må man for forsikringsrådets vedkommende tage hensyn til de nævnte særlige forhold. Dette vil kunne ske derved, at *kontrolfunktionerne* for så vidt ångår forsikringsområdet koordineres med det tilsyn, der udøves af forsikringsrådet (lov nr. 147 af 13. maj 1959 om forsikringsvirksomhed

og bekendtgørelse nr. 195 af 18. juni 1955 om monopollovens anvendelse på forsikringsselskaber), og at *retningslinjerne*, hvorefter loven i praksis skal finde anvendelse på det pågældende område, aftales imellem forsikringsrådet og monopoltilsynet efter forhandling med Assurandør-Societetet.

Med henblik på fastsættelsen af retningslinjer som nævnt vil det som vejledning kunne anføres, at loven ikke tager sigte på at hindre sådanne præmieforhøjelser, der er begrundet i et rimeligt skøn over udviklingen i erstatningsudgifter og omkostninger, men at det er en forudsætning, at der ikke tilsigtes en indtjening, som går ud over, hvad der normalt vil være gældende for en effektiv virksomhed i den pågældende branche.

Bilag 6.

DANSK TANDLÆGEFORENING

Den 15. oktober 1968.

Dansk Tandlægeforening tillader sig herved at anmode om, at repræsentanter for foreningen må få foretræde for folketingsudvalget angående de indgreb, som de foreslåede lovbestemmelser synes at ville indebære i en bestående kollektiv overenskomst, hvis vilkår i medfør af den gældende lovgivning forud har fået ministeriel godkendelse med hensyn til omfang og rimelighed.

Vi skal i det følgende fremkomme med en kortfattet redegørelse for forholdet og ændringsforslag til lovforslaget samt motivering herfor.

Redegørelse for overenskomstforholdet.

De samvirkende Centralforeninger af Sygekasser i Danmark og Dansk Tandlægeforening indgik den 16. september 1965 med virkning fra den 1. december 1965 den nu gældende overenskomst om tandlægelig behandling af medlemmer af de anerkendte sygekasser i gruppe A og børn af disse medlemmer. Statsbanepersonalets Sygekasse har i forhold til Dansk Tandlægeforening tilsluttet sig denne overenskomst. Overenskomsten er pr. 1. november 1967 blevet udvidet, for så vidt angår ikke-skolesøgende børns adgang til den særlige ordning for regelmæssig tandpleje, og pr. 2. januar 1968 med et fast tilskud fra de anerkendte sygekasser til røntgenundersøgelser, hvilke udvidelser i den her omhandlede relation er uden særlig betydning.

Den af overenskomsten omfattede behandling er klinisk undersøgelse for tand-, mund- og kæbesygdomme, samt initialinstruktion i resp. kontrol med disse sygdommes forebyggelse, røntgenundersøgelse, tandrensning, tandfyldning, rodbehandling og rodfyldning samt tandekstraktion under lokalbedøvelse.

I overenskomsten er der — bortset fra for røntgenundersøgelser, jfr. foran — fikseret konkrete honorarer for de omhandlede ydelser. Sygekasserne betaler af disse honorarer henholdsvis $\frac{2}{3}$ ved sporadisk tandpleje og $\frac{3}{4}$ ved regelmæssig tandpleje direkte

til tandlægen, medens patienten til tandlægen betaler den resterende del af honoraret, henholdsvis $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{4}$.

De nævnte honorarer fremtræder i overenskomsten som konkrete grundhonorarer, som efter overenskomstens bestemmelser er genstand for regulering hver 1. april og 1. oktober på basis af reguleringspristallet for henholdsvis januar og juli måneder og herudover med en vis mindre justering ud fra antallet af overenskomstillægsportioner, som tildeles statens tjenestemænd. Grundhonorarerne har siden overenskomstens indgåelse den 16. september 1965 stået og står fortsat uændrede.

I henhold til § 18 i lov nr. 239 af 10. juni 1960 om den offentlige sygeforsikring med senere ændringer er overenskomsten godkendt af socialministeren, som i henhold til denne lovbestemmelse „navnlig vil have at påse, at de ved overenskomsten fastsatte takster står i et passende forhold til ydelserne“.

Forslag.

Vi vil tillade os at foreslå handelsministeren og folketingsudvalget

principalt, at der i § 1, stk. 5, i lov om avancestop, således som dette stykke kommer til at lyde efter ministerens forslag: „For tjeneste- og transportydelser finder bestemmelserne i stk. 1-4 tilsvarende anvendelse“, in fine tilføjes: „, medmindre vilkårene er fastsat i en for vedkommende branche gældende kollektiv overenskomst og er ministerielt godkendt i henhold til gældende lov.“,

subsidiært, at der i bemærkningerne ad lovforslagets løbe-nr. 4 (§ 2, stk. 2: Monopoltilsynet kan undtage fra bestemmelserne i § 1, herunder i form af generelle dispensationer) i 2. afsnit af bemærkningerne, som indledes med: „Det forudsættes, at monopoltilsynet i henhold til den foreslåede bestemmelse fremtidig dispenserer fra avancestoppet i hvert fald i følgende tilfælde:“, som nyt punkt d. tilføjes: „Hvor vilkårene for

tjenesteydelser er fastsat i en for vedkommende branche gældende kollektivt overenskomst og disse vilkår er ministerielt godkendt i henhold til gældende lov.“

Det bemærkes, at der består til tandlægeforeningens her omhandlede sygekasseoverenskomst svarende overenskomster mellem på den ene side De samvirkende Centralforeninger af Sygekasser i Danmark respektive centralforeninger under samvirksomheden og Statsbanepersonalets Sygekasse og på den anden side Den alm. danske Lægeforening respektive dennes fraktioner om ydelse af lægehjælp ved alment praktiserende læger og speciallæger til medlemmer af de anerkendte sygekasser i gruppe A.

Det er os bekendt, at Den alm. danske Lægeforening med henblik på lægeforeningens nævnte kollektive overenskomster vil rette henvendelse til folketingsudvalget. Med de af lægeforeningen i sin henvendelse anførte nærmere motiveringer agter lægeforeningen at fremkomme med tilsvarende forslag som tandlægeforeningen.

Motivering.

Efter vor opfattelse består der almindelig enighed inden for de politiske partier, inden for fagbevægelsen og inden for befolkningen som helhed om, at der ikke fra lovgivningsmagtens side bør foretages indgreb i løbende kollektive overenskomster.

Dette synspunkt, at der ikke bør foretages indgreb i bestående kollektive overenskomster, deles — med særligt henblik på lægerne og tandlægerne kollektive overenskomster — af De danske Sygekasser som „forbrugerorganisation“. Formanden for „De danske Sygekasser“, medlem af folketinget Niels Mørk, udtalte således på De danske Sygekassers repræsentantskabsmøde i København den 16. og 17. august d. å. ifølge Sygekassetidende for indeværende måned (pag. 258): „Principielt er det jo aldrig heldigt, når lovgivningsmagten griber ind i

overenskomstforhold. Og det er dobbelt uheldigt, når der kun gribes ind i enkelte overenskomster“.

Statsmagtens indseende og kontrol med vilkårene i de her omhandlede kollektive overenskomster er desuden helt og fuldt tilgodeset ved, at overenskomsterne — respektive ændringer i disse — efter § 18 i lov nr. 239 af 10. juni 1960 overhovedet først er gyldige, når disse er godkendt af socialministeren, hvem det i loven direkte er pålagt „navnlig . . . at påse, at de ved overenskomsten fastsatte takster står i et passende forhold til ydelserne“.

Det er i samfundets interesse, at der består kollektive overenskomster, også for så vidt angår det sygdomsforebyggende og sygdomsbekæmpende virke. Respekteres disse overenskomster ikke, kan det ikke undgå at have en reducerende virkning på tilbøjeligheden hos erhvervets udøvere til at opretholde sådanne overenskomster endsige til at indgå nye overenskomster. Da vilkårene i de bestående overenskomster om det sygdomsforebyggende og sygdomsbekæmpende arbejde yderligere er anerkendt af staten som værende rimelige, kan det ikke forekomme os hensigtsmæssigt endsige på nogen måde forsvarligt at reducere disse vilkår, så meget des mere som landet ikke befinder sig i nogen akut, økonomisk nødsituation, og lovindgrebene da heller ikke er tænkt at skulle have nogen mere generel karakter.

Vi skal ud fra det fremførte tillade os indtrængende at henstille, at folketinget — eventuelt ved gennemførelsen af foran citerede principale eller subsidiære forslag — afstår fra yderligere indgreb i tandlægerne løbende, kollektive overenskomst med De danske Sygekasser.

Nærværende henvendelse ledsages af 40 kopier af denne til brug for folketingsudvalget. Et antal kopier er samtidig tilstillet handelsministeren direkte.

Med højagtelse

V. Stenning,
direktør.

Til folketingsudvalget vedrørende forslag til lov om ændring af lov om avancestop og forslag til lov om anmeldelse af vejledende priser.

Bilag 7.**HANDELSMINISTERIET****Bemærkninger til bilag 6.**

Monopol-Ankenævnet har den 16. oktober 1968 afsagt kendelse vedrørende prisstoplovens anvendelse på lægernes overenskomster med sygekasserne, hvorefter disse overenskomster omfattes af den nugældende prisstoplov, bortset fra tre nærmere angivne overenskomster, hvor følgende særlige forhold gør sig gældende: 1) Lægen ansættes af sygekassen efter opslag, 2) lægen kan ikke afstå den pågældende praksis, og 3) overenskomsten indeholder særlige opsigelsesregler. De øvrige 4 overenskomster ansås omfattet af prisstoploven, uanset at overenskomsterne er godkendt af socialministeren.

Såfremt tandlægenes overenskomster vurderes ud fra samme kriterier, må disse anses som værende omfattet af prisstoploven, hvoraf må følge, at de omhandlede overenskomster i samme omfang vil være omfattet af lovforslagene.

Til Dansk Tandlægeforenings forslag om at overenskomster, der er kollektivt indgået og ministerielt godkendt i henhold til gældende lov, undtages fra den særlige lovgivning om avancestop, bemærkes, at den ministerielle godkendelse ikke giver mulighed for regulering af taksterne efter den midlertidige lovgivning.

Under hensyn hertil samt til områdets betydning i forbruget og det forhold, at tandlægenes gennemsnitsindtægt ligger på et højt niveau, vil jeg ikke finde det stemmende med hensigten med denne lovgivning at undtage dette område fra lovens bestemmelser, hverken ved særlig bestemmelse i loven eller ved, at det i bemærkningerne tilkendegives, at der bør dispenseres.

Bilag 8.

BUTIKSHANDELENS FÆLLESRÅD

Den 16. oktober 1968.

I anledning af de af handelsministeren den 2. oktober 1968 fremsatte lovforslag skal Butikshandelens Fællesråd alvorligt protestere imod, at der hermed er gjort skridt til en videreførelse af den ekstraordinære pris- og avancestoplovgivning.

Efter vor opfattelse bør avance- eller pristop alene bringes i anvendelse, hvor der foreligger en krisesituation med vareknaphed og en heraf følgende neddæmpet konkurrence.

Der er intet i den nuværende erhvervs-mæssige eller økonomiske situation, der berettiger til avancestop. Vi er i øvrigt af den formening, at avancestoppet fra november 1967 og til dato blot har medført en forvridning i avancestrukturen, og at den konstaterede generelle neddæmpning af priserne — som gav butikshandelen forventning om, at den ekstraordinære pris- og avancelovgivning ville blive ophævet inden dens udløb den 1. november 1968, og ikke forlænget — skyldes den skærpede konkurrencesituation bl. a. foranlediget af finanspolitikken.

Vi ønsker samtidig at fremhæve, at det under alle omstændigheder er urimeligt at pålægge erhvervsvirksomheder gennem en lang tidsperiode selv at skulle bære nødvendige omkostningsstigninger, og at der er en væsensforskel mellem at søge en lønindkomststigning dæmpet og at forhindre dækning af erhvervsmæssigt afholdte omkostninger, hvorved indkomsten for den erhvervsdrivende — ikke mindst når efterspørgslen er faldende — reduceres og måske endda bliver negativ.

I denne forbindelse finder vi det berettiget endnu en gang at minde om, at da avancestoploven blev gennemført i november 1967, skulle det være som led i en helhedsløsning på indkomstområdet — det slog fejl. Da loven blev forlænget i februar 1968, og der samtidig blev gennemført en lov om vej-

ledende priser m. m., skulle det ligeledes ifølge klare udtalelser være som led i en helhedsløsning, som også udeblev.

Såfremt der — imod vor henstilling — gennemføres et fortsat avancestop m. v., ønsker vi til forslagene at bemærke følgende:

I. Lovforslag vedrørende avancestop.

Ad § 1, stk. 1.

Den nugældende bestemmelse, hvorefter der hverken må beregnes højere procentvis eller absolut bruttoavance end umiddelbart før 18. november 1967, foreslås i lovforslaget forlænget.

Vi gør opmærksom på alle de uheldige følgevirkninger, det både praktisk og administrativt har for de daglige dispositioner, at bruttoavancen pr. vareenhed også *procentvis* læses fast. Mærkevareproducenterne gennemfører som bekendt i stort omfang salgsmæssigt, hvor man i perioder ønsker at tilbyde forbrugerne slagvarer til nedsatte priser. Den handlendes omkostninger ved at medvirke til og administrere sådanne kampagner svinger ikke i takt med eventuelle prisændringer på en bestemt vareart, men selv om han tager varen hjem til den nedsatte pris og lader hele prisnedslaget komme forbrugeren til gode, har den handlende dog overtrådt lovens forbud mod stigning i den procentvise avance, såfremt han opretholder sin egen stk.-avance.

Det er en bestemmelse, som i den daglige håndtering i forretninger med måske flere tusinde forskellige varer skaber en urimelig risiko for lovovertrædelser, og som ikke stimulerer interessen for at medvirke i industriens salgsmæssigt. Også for forbrugerne er denne situation uheldig.

En regel om, at bruttoavancen pr. vareenhed absolut set ikke må stige, må efter

vor mening være tilstrækkelig til at opnå den opstillede målsætning, og vi skal henstille, at § 1, stk. 1, ændres i overensstemmelse hermed.

Ad § 1, stk. 3.

Det bør anføres, at bruttoavancen kan forhøjes med lønstigninger, der er afledet af de generelle overenskomster, herunder også med lønstigninger, der indirekte er en følge af overenskomst-mæssige lønstigninger og pristalsreguleringer — f. eks. i de tilfælde hvor der ikke foreligger overenskomst, men hvor man faktisk følger overenskomsternes mekanisme.

For så vidt angår dækning af stigende lønomkostninger ønsker vi at understrege den forskelsbehandling, der er en følge af, at man i privatejede virksomheder — hvor indehaveren og/eller dennes ægtefælle arbejder med i virksomheden — ikke har adgang til regulering af bruttoavancen med et beløb svarende til den overenskomst-mæssige stigning i lønniveauet siden 18. november 1967. Forskelsbehandlingen, sammenlignet med virksomheder, der drives med fremmed arbejdskraft, bliver stadig mere iøjnefaldende, des længere vi fjerner os fra denne lovgivnings starttidspunkt, og en eventuel forlængelse som foreslået vil kunne føre med sig, at navnlig den brede kreds af mindre erhvervsvirksomheder — der også har den mindste økonomiske modstandskraft — i mere end 1½ år skal være ganske uden regulering af løn for egen arbejdsindsats.

Hertil kommer yderligere, at stagnation i forbruget påvirker forretningernes rentabilitet negativt i samme periode.

Vi skal derfor henstille, at der tilvejebringes adgang til regulering af bruttoavancen i sådanne tilfælde med et beløb svarende til den overenskomst-mæssige stigning siden 18. november 1967 i normallønnen til personer, som måtte ansættes, hvis indehaveren og/eller dennes ægtefælle ikke udførte arbejdet i forretningen.

Det er et fremskridt, at huslejestigninger nu kan tages i betragtning. Der bør imidlertid også være adgang til ajourføring for andre nødvendige omkostningsstigninger, og under alle omstændigheder bør der tilvejebringes adgang til ajourføring af omkostningsstigninger, der er en følge af anden lov-

givning og lignende, f. eks. stigning i post- og telefontakster, telexafgifter, el-priser, normaliseringsforhøjelser, ejendomsskatter, dækningsbidrag m. v.

Ad § 2.

I bemærkningerne til dispensationshjemmelen udtales, at der skal kunne dispenseres ved „generelle tilladelser f. eks. for nærmere afgrænsede områder og brancher“.

Denne formulering åbner rimelige muligheder for et skøn over mange forskelligartede forhold, som kan begrunde dispensation. De efterfølgende bemærkninger i lovforslaget og de deri givne eksempler kan imidlertid føre til en begrænsende fortolkning af omfanget af monopoltilsynets beføjelser.

Vi skal henstille, at det præciseres, at der kun er tale om eksempler, og at det samtidig tilkendegives, at varers art, avansestruktur, diskrimineringer, tilfældige forskelligheder i udgangspositionen for avanceberegningen og lignende forhold gør en nærmere angiven fravigelse fra avancestoppet rimelig.

Vi skal endvidere henstille, at der udtrykkelig gives hjemmel for monopoltilsynet til for brancher eller varer eller vareområdet at tillade indregning af sådanne tillæg til bruttoavancen — herunder ved beregning af vejledende priser for efterfølgende omsætningsled — der generelt må antages at dække de siden 18. november 1967 stedfundne lønstigninger, huslejestigninger m. v., jfr. foran.

Specielt, for så vidt angår vejledende priser, vil sådanne „arbejdsregler“ være påkrævet for at lette både den private og den offentlige administration og for at fritage tusindvis af virksomheder for omfattende individuelle efterberegninger.

Det må også være rimeligt, at der udtrykkelig gives monopoltilsynet hjemmel til både konkret og generelt at tillade rabatordninger ændret eller annulleret. Der består inden for mange brancheområder rabatordninger, der enten er urimeligt udviklede, eller som har urimelige virkninger for de rabatgivende, fordi de er for omfattende, eller fordi de stadig må udvides for at undgå diskrimineringer — men også mange andre forhold kan instituere urimeligheder. I hvert fald i de tilfælde, hvor afskaffelse eller æn-

dring af rabatorordninger ikke kan få nogen indflydelse på det generelle prisniveau, bør der kunne dispenseres.

Vedrørende de i lovforslagets bemærkninger angivne eksempler skal gøres enkelte bemærkninger:

Ad a) Således som eksemplet er formuleret, kan virksomheder med en *unormal* lav bruttoavance eller *ringe* indtjening få en bedre stilling igennem en dispensation end virksomheder med f. eks. en lav — men ikke unormal lav — bruttoavance eller med en ikke synderlig god, men dog ikke ringe indtjening.

Ad b) Det bør for klarhedens skyld præciseres, at der ikke med eksemplet tænkes på forholdene 18. november 1967, men på en stadig — en fortløbende — tilstand med varierende priser for ensartede varer.

Ad c) Der gås ud fra, at dispensationer i disse tilfælde skal gives, hvor allerede foreliggende erfaringer viser, at der ofte forekommer prisændringer.

Ordet „stærkt“ går vi ud fra refererer til

ofte forekommende prisændringer og ikke til prisændringer, som i sig selv er meget store.

Ordet „råvarer“ foreslås ændret til „varer“

II. Lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.

Vi skal henstille, at der ikke opretholdes en anmeldelsespligt, som i sig selv er uden betydning, og at det under alle omstændigheder tilkendegives, at dispensation skal gives i alle tilfælde, hvor den pågældende virksomhed ikke har nogen væsentlig betydning for prisdannelsen, jfr. i øvrigt lovforslagets bemærkninger ad § 1, stk. 1.

Det skal tilføjes, at virksomheder, som har væsentlig betydning for prisdannelsen, i mange tilfælde er underkastet kontrol eller indseende i henhold til monopolloven — som efter vor opfattelse bør være grundlaget for pris- og avancekontrol i Danmark.

Vi tillader os at anmode om foretræde for udvalget.

Med ærbødighed

P. f. v.

Chr. Johansen,
formand.

Til folketingsudvalget vedrørende lovforslagene om ændring af avancestoploven og om anmeldelse af vejledende priser m. v.

Bilag 9.

HANDELSMINISTERIET

Bemærkninger til bilag 8.

Til § 1, stk. 1: En række varer er karakteriserede ved kraftige og hyppige pris-svingninger alt efter den rådende markeds-situation. Dette gælder således en række forbrugsvarer inden for levnedsmiddelom-rådet og er ligeledes karakteristisk for store råvareområder. Det vil næppe være rigtigt i forbindelse med en lovgivning af denne art at tillade stigende procentvise avancer i så-danne tilfælde, hvor indkøbspriserne af sæsonmæssige — eller af andre grunde har været stærkt faldende.

Til § 1, stk. 3: Bortset fra de kontrol-mæssige problemer, som den foreslåede ord-ning vil indebære, kan jeg af principielle grunde ikke give tilslutning til forslaget, der har karakter af en delvis regulering af er-hvervsdrivendes indtjening efter pristals-princippet. Det kan ej heller tiltrædes, at der gives adgang til dækning af stigninger i andre omkostningskategorier, der indgår i bruttoavancen, idet man ved en yderligere udspecificering vil forskertse lovens karakter af en bruttoavanceregulering, hvor sti-gende omkostninger helt eller delvis forud-sættes indvundet gennem produktivitets-forøgelse.

Til § 2: Det fremgår af bemærkningerne i lovforslaget til § 2, at de opregnede til-fælde, hvor det tilkendegives, at monopol-tilsynet forudsættes i hvert fald at dispen-sere, ikke begrænser tilsynets adgang til at dispensere også i andre tilfælde, hvor om-stændighederne måtte tale herfor.

Det i skrivelsen under a), b) og c) anførte giver mig herefter ikke anledning til be-mærkninger.

Til forslaget til lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.

Anmeldelsespligten efter lovforslaget ta-ger sigte på det område, der ikke omfattes af monopolloven, og det vil inden for dette område ikke være muligt at undtage sådanne tilfælde, hvor vejledende priser ikke har nogen væsentlig betydning for prisdannelsen. Hensigten med lovforslaget er at give mono-poltilsynet indseende med udbredelsen af systemet med vejledende priser som helhed, og det vil derfor forskertse hensigten med lovforslaget, såfremt der gøres generelle be-grænsninger i anmeldelsespligten.

Bilag 10.

INDUSTRIRÅDET

Den 16. oktober 1968.

Det er Industrirådets opfattelse, at de af handelsministeren den 2. oktober 1968 fremsatte lovforslag (nr. 15 og 16) om delvis forlængelse af den midlertidige lovgivning om avancestop og vejledende priser er overflødige og vil have særdeles uhensigtsmæssige og skadelige virkninger for erhvervslevet.

Det er fremhævet af såvel den tidligere regering under forelæggelsen af denne lovgivning i november 1967, og det er gentaget ved forelæggelsen i februar 1968, at en lovgivning af den her foreliggende karakter kun bør være gældende for et kortere tidsrum.

Det er derfor allerede betænkeligt, at den oprindeligt for godt 7 måneder planlagte lovgivning blev udvidet med 3 måneder; men det er alvorligt, når disse 3 måneder nu foreslås udvidet til 1 år, således at den samlede midlertidige lovgivning kommer op på godt 20 måneder.

Industriens virksomheder har i vidt omfang disponeret i tillid til lovenes bortfald senest 1. november. Udtalelser fra handelsministeren har styrket denne tillid, og prisudviklingen i 1968 har skabt en naturlig baggrund for en ophævelse.

Handelsministerens udtalelse i forelæggelsestalen om, at den ekstraordinære prislovgivning har bidraget til at skabe forudsætningerne for, at pris- og omkostningsniveauet er bragt under kontrol, kan naturligvis ikke modbevises, men Industrirådet skal dog henvisse til, at den stærkt skærpede konkurrencesituation, som bl. a. har været påført os udefra, ikke mindst for fremstillingsvirksomhederne har hindret, at prisforhøjelser i almindelighed har kunnet gen-

nemføres. Finanspolitikens stramning har naturligvis skærpet konkurrencen om forbrugernes disponible indkomst, hvilket yderligere har forstærket konkurrencen inden for vareproduktionen og -distributionen.

Industrirådet finder det derfor ikke sandsynliggjort, at den samlede prisudvikling har været væsentligt præget af den ekstraordinære prislovgivning. Derimod er det muligt, at en situation uden midlertidig prislovgivning havde medført forskydninger i prisstrukturen, således at nogle varer var blevet dyrere og andre billigere. Under den ekstraordinære lovgivning kan prisnedsættelser være undladt på vareområdet, hvor de ellers var mulige, idet de pågældende virksomheder ikke har kunnet forhøje priser på andre områder.

Til denne unaturlige udvikling i prisstrukturen kommer yderligere, at en nøje efterlevelse af lovens bestemmelse medfører betydelige administrative besværligheder for kvalificerede medarbejdere, der må foretage hyppige — i øvrigt overflødige — kalkuler over bruttoavancen for ofte store varesortimenter. Yderligere er der for virksomheder, der foretager deres prisændringer med længere mellemrum, en betydelig risiko for, at selv ubetydelige fejlvurderinger af den fremtidige salgs- og omkostningsudvikling medfører overtrædelse af lovens bestemmelser.

De ændringer, der foreslås indført i forbindelse med lovens videreførelse, betyder en beskeden lempelse i forhold til de hidtidige meget stramme bestemmelser, men genskaber langtfra den smidige situation, hvor konkurrencen sikrer mod urimelige priser til producenter og varedistributører.

Lovene vil fortsat kræve et betydeligt uproductivt arbejde af den begrænsede gruppe af kvalificerede medarbejdere, der til stadighed må foretage kalkulationer til sikring af, at lovgivningens bestemmelser overholdes.

Lovgivningens grundprincip er, at virksomhedernes bruttoavance fastlåses. Som nævnt af handelsministeren i forelæggelsestalen medfører dette uheldige virkninger, da fastlåsningen har fundet sted på et vilkårligt tidspunkt — den 18. november 1967. For virksomheder, der ændrer deres priser med større mellemrum, kan forbudet mod at indregne stigninger i arbejdsløn og materialer, der har fundet sted før 18. november 1967, medføre, at man nu i et år har måttet operere med en fastlåst bruttoavance. Særlig uretfærdigt er dette forhold for virksomheder, der er underkastet permanent monopolkontrol og kun kan forhøje priser efter tilladelse fra monopoltilsynet.

Vi finder det derfor rimeligt, at handelsministeren peger på, at disse uheldige forhold bør kunne afbødes gennem en smidigere dispensationsadgang. Herved vil de uretfærdigheder, der har fundet sted gennem snart et år, kunne retableres.

Industrirådet finder det helt nødvendigt, at virksomheder, der efter den permanente monopollov må indhente monopoltilsynets tilladelse til prisforhøjelse, også skal være underkastet den midlertidige lovs bestemmelser.

Skal denne lovgivning forlænges med yderligere op til 7 måneder, bør det i hvert fald kunne accepteres, at det er *nettoavancen*, ikke bruttoavancen, der er et afgørende kriterium, således at man tillader, at bruttoavancen forhøjes med alle de omkostningsstigninger, der har fundet sted siden den 18. november 1967, i hvert fald når bortses fra sådanne omkostningsstigninger, der har deres basis i længelidning.

Hvis det endelig af administrative årsager måtte være for vanskeligt at administrere en sådan retstilstand, måtte det som mest subsidiært synspunkt accepteres, at bruttoavancen vil kunne forhøjes med sådanne omkostningsstigninger, der hidrører fra forhøjelser af priser foretaget ved eller i henhold til lov af offentlige eller koncessionerede institutioner eller virksomheder (f. eks. inden for ejendomsskatter, porto-, telex- og el-udgifter); samt for virksom-

heder i egen ejendom med normaliseringsforhøjelsen.

Som § 1, stk. 3, er formuleret synes den specielt at tage sigte på forholdene på normallønsområdet, mens der hersker en vis usikkerhed inden for lavtlønsområdet. Der vil være behov for en præcisering, der sikrer, at jernindustrien ikke stilles ringere end normallønsområdet.

Ifølge det ny stk. 4 i § 1 må industri- og håndværksvirksomheder kunne forhøje bruttoavancen med beløb, der svarer til de ved rationalisering efter 1. november indvundne besparelser i udgifter til direkte arbejdsløn og besparelser i forbrug af råvarer og hjælpematerialer. Dette vil sige, at man ikke skal sætte priserne ned, når man rationaliserer, hvilket er en såre rimelig bestemmelse, eftersom man normalt rationaliserer, når det kan betale sig, d. v. s. når det man sparer i arbejdsløn m. v. opvejes af de ekstra omkostninger i forrentning m. v. Hvis de samlede omkostninger reduceres væsentligt ved en rationalisering, skulle den have været gennemført på et tidligere tidspunkt. Virksomhederne vil tilstræbe at rationalisere sine forskellige aktiviteter i den takt og rækkefølge omkostningsudviklingen betinger, og der vil derfor ikke nødvendigvis være nogen rationaliseringsgevinst i det øjeblik rationaliseringen iværksættes, men først i den efterfølgende tid — efterhånden som arbejdslønnen stiger yderligere. For at undgå fortolkningstvivl i en lovbestemmelse, der skal administreres af virksomhederne selv, vil det være rimeligt, at der til stk. 4 tilføjes:

„... således at gennemførelsen af en rationaliseringsforanstaltning ikke medfører en pligt til prisnedsættelse“.

Der siges ikke hermed noget nyt, men bestemmelsen bliver klarere for de mere end 50.000 industri- og håndværksvirksomheder, der skal anvende den.

Datoen „1. november 1968“ i samme stk. 4 kan dels give fortolkningsproblemer, dels indebære urimeligheder. Thi dels kan det være et spørgsmål, hvornår en rationaliseringsforanstaltning er effektivt iværksat, dels kan det være en uretfærdighed mod virksomheder, der har gennemført rationalisering i månederne forud for 1. november.

Imidlertid er situationen allerede under den gældende lov således, at der — i over-

ensstemmelse med handelsministerens udtalelse i Folketinget i februar 1968 i forbindelse med lovens første forlængelse — gives dispensation i de af stk. 4 omhandlede tilfælde. Det vil derfor ikke betyde nogen væsentlig reel ændring i retstilstanden, at datoen „1. november 1968“ ændres til „18. november 1967“. Industrien skal anmode om, at dette sker, således at den usikkerhed, der ellers vil knytte sig til fortolkningen af § 1, stk. 4, undgås.

Bemærkningerne til lovforslaget til dispensationsparagraffen, § 2, stk. 2, vil meget let kunne fortolkes således, at monopoltilsynet kun anser sig berettiget til at meddele generelle dispensationer, såfremt disse falder ind under eksemplerne a, b og c, jfr. ordene: „Man finder det ønskeligt at udvide og nærmere præcisere de omstændigheder, herunder“.

Til de anførte eksempler skal bemærkes:

Ad eksempel a: Industrirådet går ud fra, at når det nævnes, at der skal gives dispensation fra avancestoppet, hvor en virksomhed i tiden umiddelbart før 18. november 1967 havde en *unormal lav* bruttoavance, er dette udtryk for en yderligere lempelse i forhold til det af daværende handelsminister Ove Hansen, ved lovens indførelse i november 1967, omtalte eksempel: at dispensationsbestemmelsen tænkes anvendt for virksomheder, der har haft underskud. Industrirådet må derfor forstå eksempel a. på den måde, at der ikke skal lægges for stærk vægt på ordet „unormal“. Hvis man gjorde dette, ville man også komme i den uretfærdige situation, at den virksomhed, der hidtil har kørt dårligt, vil kunne stilles bedre end den, der har kørt halvdårligt.

Mens det af lovens § 1, stk. 1, klart fremgår, at virksomhederne skal fordele omkostningsforøgelser på hele varesortimentet (hvilket i øvrigt er særdeles besværligt og ofte uhensigtsmæssigt) tales der i dette eksempel om „virksomheden“ — altså det samlede økonomiske resultat i virksomheden. Dette forekommer urimeligt. Dette indebærer f. eks., at en virksomhed, der har overskud på sin eksport, men underskud ved sit salg på hjemmemarkedet, ikke kan opnå dispensation, mens konkurrenten, der måske kun sælger på hjemmemarkedet — også med underskud — kan få dispensation. Det nævnte eksempel vil også indebære, at

den virksomhed, der afsætter varerne A og B — A med overskud og B med underskud — ikke kan opnå dispensation, mens konkurrenten, der kun sælger varen B, kan opnå dispensation. Industrirådet er bekendt med tilfælde, hvor afsætningen til en international concerns danske afdeling må foregå til lavere priser end til koncernens afdelinger i udlandet.

Som det fremgår af disse eksempler vil det være rimeligt, at der også „forudsættes givet dispensation“, når et afgrænset vareområde giver lav bruttoavance, og når afsætningen på hjemmemarkedet giver lav bruttoavance.

Ad eksempel b: Industrirådet går ud fra, at eksemplet ikke blot omfatter varer, der „er hjemtaget“ før 1. november, men også varer, der hjemtages efter dette tidspunkt. Industrirådet går endvidere ud fra, at tilsvarende må gælde, hvor virksomheder hjemtager varepartier i varierende kvalitet til samme priser. Eksemplet er nævnt af en virksomhed, der hjemtager råtræ til fremstilling af møbelplader, og som ønsker at beregne varierende salgspriser for forskellige kvaliteter.

Ad eksempel c: Begrebet „råvarer“ skal formentlig forstås i vid betydning, således at de varer og materialer, som en produktionsvirksomhed hjemkøber med henblik på at lade dem indgå i produktionen, er omfattet af eksemplet. Såfremt genanskaffelsesprisen i en længere periode er lav, kommer virksomhederne i klemme, når bruttoavancen skal nedsættes med samme procent.

På grundlag af en række henvendelser fra brancher og virksomheder skal Industrirådet fremsætte ønske om, at nedennævnte eksempler på, at dispensation vil være nødvendig, også nævnes:

Eksempel d: Det vil navnlig for modeafhængige brancher være helt urimeligt, hvis omkostningsforøgelser, der tillades indregnet i priserne, ikke kan fordeles på sortimentet efter de muligheder, som konkurrencen giver. F. eks. fremstilles der på de fleste tekstilfabrikker et stort antal dessins og det betragtes som „livsvigtigt“, at man får lov til at forhøje prisen på de varer, som moden foretrækker, samtidig med at de forældede dessins sælges uden avance eller med tab. Et tilsvarende ønske fremsættes fra en anden branche — med meget stort

waresortiment. Branchen ønsker, at „omkostningsstigninger skal kunne inddækkes på enkelte varer eller grupper af varer, når dette kan ske, uden at prisudviklingen bliver påvirket væsentligt, og under forudsætning af, at der kan føres et forsvarligt regnskab herover“. Det tilføjes, at der herigennem kan spares de omkostninger, der er forbundet med fremstilling af nye prislister, prisskilte, reklamesager, kataloger samt hulkort. Det oplyses, at et stor firma inden for branchen skal ændre ca. 200.000 hulkort ved generelle prisændringer.

Eksempel e: Idet henvises til bemærkningerne i indledningen af denne skrivelse skal det henstilles, at virksomheder, der er kontrolleret i henhold til monopollovens § 24, meddeles generel dispensation fra avancestoploven, således at prisfastsættelsen alene foregår i overensstemmelse med monopollovens regler — og efter sædvanlig praksis for den pågældende branche eller virksomhed.

Industrirådet finder det tvivlsomt, om den foreslåede „lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.“ for varer repræsenterer en virkelig lempelse i forhold til den gældende lov om vejledende priser m. v. Det foreslås ganske vist, at ændringer i de vejledende priser kan gennemføres uden forudgående tilladelse, men der vil i virksomhederne herske en betydelig usikkerhed på grund af manglende kendskab til omkostningsforholdene i forhandlerkredsen, der kan være uensartet. Selv om ansvaret for forhandlerens overholdelse af avancestoploven ligger hos ham selv, vil hans leverandør nødtigt „opfordre“ forhandleren til at overtræde denne lov ved at fastsætte vejledende priser, som forhandleren *ikke må* anvende.

Den hidtil gældende midlertidige lov har medført en for en midlertidig lov utilsigtet strukturændring i prisfastsættelsen. Mange virksomheder har følt sig tvunget til at forlade de vejledende priser og i stedet opkræve rene nettopriser. På dagligvareområdet, hvor der er lave nominelle bruttoavancer (og omkostninger) har monopoltilsynet dog i vidt omfang givet dispensation til forhøjelse af de vejledende priser, mens dette sjældent har været tilfældet, hvor det drejer sig om varige goder, hvor forhandlernes omkostninger (og dermed bruttoavancer) er nominelt væsentligt højere.

Der har derfor været et uheldigt incitament for forhandlerne til at fremme afsætningen af varer (ofte udenlandske), for hvilke der ikke er fastsat vejledende priser, på bekostning af de varer, for hvilke anvendelse af vejledende priser er nødvendig, bl. a. i tilknytning til landsomfattende annoncekampagner. Da det yderligere er Industrirådets erfaring, at vejledende priser på vigtige områder inden for varige goder indebærer lavere bruttoavancer, end forhandlerne selv fastsætter for tilsvarende varer, vil man forstå, at en tendens væk fra varer med vejledende priser samtidig betyder en tendens til større samlede bruttoavancer i forhandlerledet.

Industrirådet vil finde det helt nødvendigt, at der fra 1. november sikres anvendelsen af de vejledende priser en beskyttelse på de brancheområder, hvor de vejledende priser indebærer en lavere bruttoavance, end der af forhandlerne selv fastsættes for tilsvarende varer. Dette kan kun ske, hvis der i disse tilfælde tillades (dispensation efter avancestoploven) samme *procentvise* forhøjelse af den vejledende pris, som finder sted i salgsprisen til forhandleren. Der vil endog være behov for yderligere dispensation til opretning for enkeltvirksomheder, der kom i klemme den 18. november 1967, og siden har været tvunget til at arbejde med en lavere forhandleravance end deres konkurrenter, der også arbejder med vejledende videresalgpriser.

Efter den hidtidige lov har der i enkelte tilfælde været givet dispensation til at forhøje de vejledende priser med samme „krone og øre“-beløb, som fabrikationsvirksomhederne forøger sine salgspriser til forhandlerne. En sådan tilladelse har i adskillige tilfælde været værdiløs, fordi det med et stort varesortiment medfører urimelige beregningsarbejder, og fordi de nye vejledende priser er uacceptable for forhandlerne, der derigennem intet får til dækning af egne omkostningsforhøjelser. Da vejledende priser virker som maksimalpriser, vil forhandleren i stedet yderligere forøge sin indsats for at sælge de varer (ofte udenlandske), for hvilke han selv kan fastsætte en passende bruttoavance.

§ 1, stk. 3, giver monopoltilsynet beføjelse til at undtage fra anmeldelsespligten. Flere virksomheder, der afsætter den overvejende

Bet. o. lovf. vedr. avancestop m. m.

del af deres produkter selv, henstiller, at det præciseres, at undtagelsen gælder virksomheder, der tilkendegiver vejledende priser for videresalg i efterfølgende egne omsætningsled eller salgsafdeling, men tillige videreforsælger sine produkter til forbrugerepris med fradrag af rabat gennem fremmede forhandlere — når omsætningen gennem fremmede forhandlere har et i forhold til omsætningen gennem egne omsætningsled ringe omfang.

I bemærkningerne til avancestop-lovforslaget er nævnt, at monopoltilsynet vil udsende yderligere vejledning til fortolkning af lovens bestemmelser. Der må indestændigt henstilles, at denne vejledning udsendes i god tid før lovens ikrafttræden.

Industrirådet må på det kraftigste beklage, at denne uheldige erhvervslovgivning

videreføres. Den skaber en meget alvorlig forvriddning af den naturlige prisdannelse, og ulemperne ved dette forhold forstærkes væsentligt ved en yderligere forlængelse af de ekstraordinære love.

Trods den korte tid, der har været levnet os til at indhente kommentarer fra brancher og virksomheder, har vi modtaget et meget stort antal svar fra vore medlemmer, som alle anser de nye love for en urimelig og unødvendig foranstaltning over for erhvervslivet.

Såfremt folketingsretten til trods herfor agter at gennemføre de pågældende love, tillader vi os at henstille, at man fra folketingets side i hvert fald imødekommer erhvervenes konkrete ønsker, som vil give den normale prisme-konkurrence større muligheder uden at medføre urimelige stigninger i varepriserne.

P. R. V.

N. Arnth-Jensen.

/ Wigo Theilgaard.

Til folketingets udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om avancestop m. fl. lovforslag.

Bilag II.

HANDELSMINISTERIET

Bemærkninger til bilag 10.

Til det til § 1, stk. 3, i avancestoploven anførte bemærkes, at administrationen af begrebet „overenskomstmæssig lønstigning“ ikke — efter det af monopoltilsynet oplyste — har givet anledning til vanskeligheder. Såfremt der som anført måtte råde en vis usikkerhed med hensyn til begrebets afgrænsning „inden for lavtlønsområdet“ (formentlig tænkes der her på minimallønsområdet) vil monopoltilsynet overveje at give nærmere vejledning herom.

Den i § 1, nyt stk. 4, ønskede tydeliggørelse af bestemmelsen hører efter min opfattelse ikke hjemme i lovtæksten, men må ske i den vejledning til fortolkning af lovens bestemmelser, som monopoltilsynet agter at udsende.

Forslaget om, at datoen 1. november 1968 ændres til 18. november 1967, vil betyde, at adgangen for industri- og håndværksvirksomheder til at undlade prisnedsættelser i forbindelse med rationalisering vil kunne føre til prisforhøjelser, og jeg vil allerede af denne grund ikke kunne tiltræde forslaget.

Bemærkningerne til lovforslagets § 2, stk. 2, udtaler efter min opfattelse tilstrækkeligt tydeligt, at monopoltilsynet kan dispensere også i andre tilfælde end de i bemærkningerne under eksemplerne a), b) og c) anførte. Således også i tilfælde hvor de pågældende virksomheder henhører under monopollovens § 24 samt i tilfælde, hvor en virksomhed har ringe indtjening på hjemmemarkedet, men overskud på sin eksport.

Det af Industrirådet ad eksempel b) anførte kan jeg tiltræde uden dog at kunne tage stilling til det konkret anførte eksempel vedrørende råtræ til fremstilling af møbelplader i forskellige kvaliteter.

Til det til eksempel c) anførte bemærkes, at såfremt en virksomhed har opnået dispensation til at anvende genanskaffelsesprisen ved sin prisberegning, må virksom-

heden følge dette princip, uanset hvordan genanskaffelsesprisen i den konkrete situation måtte forholde sig til kostprisen.

Til Industrirådets eksempel d) bemærkes, at det ikke vil være rigtigt at forlade lovens princip om, at beregningsgrundlaget er bruttoavancen pr. vareenhed. Generel dispensation til prisdifferentiering inden for et varesortiment, efter de muligheder, som konkurrencen giver, vil ikke kunne forenes med lovens princip. Monopoltilsynet vil derimod kunne give individuelle dispensationer i sådanne tilfælde, hvor dette kan godtgøres at være i overensstemmelse med virksomhedens hidtidige praksis.

Til Industrirådets eksempel e) bemærkes, at det efter min opfattelse ikke kan være rimeligt ved en generel dispensation at give virksomheder, der er underkastet monopollovens § 24, en gunstigere stilling i relation til avancestoploven end andre virksomheder. Monopoltilsynet vil derimod som tidligere nævnt kunne give individuelle dispensationer, hvor forholdene taler derfor.

Til det af Industrirådet anførte om nødvendigheden af en dispensation efter avancestoploven til at beregne samme procentvise forhøjelse af den vejledende pris, som finder sted i salgsprisen til forhandleren, bemærkes, at sådan dispensation er ufornøden, da den af leverandøren fastsatte vejledende pris ikke er underkastet monopoltilsynets godkendelse, men kun skal anmeldes til tilsynet. Det tilføjes, at forhandlerne, også hvor der foreligger vejledende priser, er bundet af avancestoplovens bestemmelser.

Jeg kan tiltræde Industrirådets synspunkt på spørgsmålet om dispensation fra anmeldelsespligten for vejledende priser efter § 1, stk. 3, således at der vil være grundlag for at søge dispensation, når omsætningen gennem fremmede forhandlere har et i forhold til omsætningen gennem egne omsætningsled ringe omfang.

Bilag 12.

AKADEMIKERNES SAMARBEJDSUDVALG

Den 16. oktober 1968.

I anledning af de af handelsministeren den 2. oktober 1968 fremsatte forslag til lov om ændring af lov om avancestop og til lov om anmeldelse af vejledende priser m. v. til-lader Akademikernes Samarbejdsudvalg sig at fremkomme med nedenstående syns-punkter og bemærkninger. AS repræsenterer herved ca. 8.000 selvstændige erhvervsdrivende i de liberale akademiske erhverv.

Ved enslydende skrivelser overbragt den 30. september d. å. til statsministeren og handelsministeren fremførte AS sin skarpeste protest mod en forlængelse af det midlertidige pris- og avancestop, jfr. ved-lagte kopi af skrivelser til statsministeren. Med den lovbestemte udløbstermin, bemærk-ningerne ved lovforslagenes behandling i folketinget i februar d. å. og regeringens indstilling til en sådan restriktionslovgivning havde AS indtil da ikke haft rimelig grund til at betvivle denne lovgivnings bortfald.

Efter lovforslagenes fremsættelse ønsker AS at forny sin protest.

Primært må denne lovgivning karakteri-seres som ensidig og krisepræget. Allerede dette er efter AS' opfattelse tilstrækkelig begrundelse for dens bortfald.

Dernæst gælder det, at længerevarende indgreb af denne art får stadigt mere dybt-gående virkninger, virkninger der går betydeligt ud over det oprindeligt tilsigtede. Avancestoploven indebærer således, at net-toavancen ikke har kunnet forøges for selv-stændigt erhvervsdrivende siden lovens ikrafttræden i november 1967. Med de siden da indtrufne prisstigninger har dette været ensbetydende med en væsentlig forringelse af nettoavancens realverdi. En ny forlængelse af loven vil indebære en yderligere forringelse.

Til § 1, nr. 1, i forslaget til lov om ændring af lov om avancestop skal man særligt bemærke, at adskillige virksomheder i de

liberale akademikererhverv, bl. a. ingeniør- og arkitektvirksomheder, i deres aftaleforhold anvender anciennitetsgraderede løn-skalaer ved aflønningen af medarbejderne. Det må anses for stærkt påkrævet at få fastslået, at også sådanne lønstigninger er omfattet af begrebet overenskomstmæssige lønstigninger efter ændringsforslaget til § 1, stk. 3.

Til § 1, nr. 2, i samme lovforslag bemær-kes, at den adgang, der efter det foreslåede nye stk. 4 åbnes for industri- og håndværksvirksomheder til i visse tilfælde at forhøje bruttoavancen ved rationalisering i virk-somheden, må omfatte også de liberale akademikererhverv, bl. a. arkitekt- og ingeniørvirksomheder. Hvor disse eksem-pelvis gennem ansættelse af særligt kvali-ficerede medarbejdere reducerer deres di-rette lønudgift, medens virksomhedernes indirekte omkostninger til særligt maskinelt udstyr eller anvendelsen af særlige tekniske fremgangsmåder samtidig øges, har de en problemstilling ganske analog med industri- og håndværksvirksomhedernes.

Uanset ophævelsen af prisstoppet for tjenesteydelser må AS på det skarpeste tage afstand fra den hjemmel, der ved § 2 i lovforslaget om anmeldelse af vejle-dende priser m. v. gives monopoltilsynet til at dekrettere forsat prisstop for nærmere angivne tjenesteydelser. Med bemærknin-gerne knyttet til lovforslaget og handels-ministerens bemærkninger i den skriftlige fremsættelse er der givet monopoltilsynet en overordentlig vidtgående beføjelse til efter eget skøn og uden nærmere under-søgelse eller begrundelse at iværksætte prisstop. Dette strider mod retssikkerheds-mæssige hensyn og gældende forvaltnings-retlige principper, og man må derfor indtrængende henstille, at den omhandlede bestemmelse udgår af lovforslaget.

Bjarne Nørretranders.

/ J. Kr. Lomholt.

Til folketingets udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om avancestop m. fl. lovforslag.

Underbilag.

AKADEMIKERNES SAMARBEJDSUDVALG

Den 30. september 1968.

Hr. statsminister Hilmar Baunsgaard.

Af meddelelser i dagspressen fremgår det, at regeringen overvejer at forlænge det midlertidige pris- og avancestop.

På de liberale akademikererhvervs vegne udtaler Akademikernes Samarbejdsudvalg sin skarpeste protest mod, at denne midlertidige lovgivning, specielt loven om vejledende priser og om prisstop for tjensteydelser, forlænges ud over den ved lov fastsatte tidsgrænse, den 1. november 1968.

Avancestoploven indebærer, at nettoavancens absolutte størrelse ikke har kunnet forøges for selvstændigt erhvervsdrivende siden lovens ikrafttræden i november 1967. Med de siden da indtrufne prisstigninger er dette ensbetydende med en forringelse af nettoavancens realværdi. Allerede dette betyder et væsentligt indgreb i erhvervenes indkomstforhold.

Loven om prisstop for tjensteydelser medfører yderligere, at de pågældende erhverv, herunder de liberale akademikererhverv, må afholde enhver form for øgede omkostninger ud af den ved avancestoploven fikserede absolutte avance, f. eks. overenskomstbestemte lønstigninger til personale og huslejestigninger, der overvæltes på lejerne i medfør af lejeloven. Under behandlingen af lovforslaget om prisstop for tjensteydelser i februar 1968 anførte AS over for folketingsudvalget, at dette bl. a. for de liberale erhverv ville indebære, at

disse erhverv blev betydelig hårdere ramt end erhverv, der alene omfattedes af avancestoploven. En udvidet dispensationsbeføjelse indføjedes derefter i loven. Selv med denne ændrede formulering af loven har monopoltilsynet imidlertid afvist at anvende dispensationsbeføjelsen over for de liberale akademiske erhverv. Lovens stærkt indgribende bestemmelser anvendes således fuldt ud over for disse erhverv.

Om loven vedrørende prisstop for tjensteydelser gælder videre, at da lovforslaget fremsattes, skete det i forventning om, at en generel samordnet stabiliseringspolitik ville blive gennemført. Denne forventning blev ikke opfyldt. Prisstoploven er derved i endnu højere grad kommet til at fremtræde som en særlov rettet mod mindre samfundsgrupper, herunder ikke mindst de liberale akademiske erhverv.

Endelig må AS for denne lovs vedkommende pege på, at den prismæssige stabilisering, som er indtrådt i den senere tid, i sig selv taler stærkt for, at eksisterende uligheder i indkomstindgrebene ophæves.

På denne baggrund må AS på de liberale akademikererhvervs vegne stærkt henstille, at udløbstidspunktet for de midlertidige avance- og prisstoplove fastholdes i overensstemmelse med disse loves udtrykkelige bestemmelse herom.

Ligegyldende skrivelse er sendt til handelsminister Knud Thomsen.

Bjarne Nørretranders.

/ J. Kr. Lomholt.

Bilag 13.**HANDELSMINISTERIET****Bemærkninger til bilag 12.**

Til Akademikernes Samarbejdsudvalgs bemærkninger til § 1, nr. 1, i forslaget til lov om ændring af lov om avancement, bemærkes, at efter avancementloven kan direkte lønudgifter indregnes i ingeniør- og arkitektvirksomheders honorarer, og dette gælder også sådanne stigende lønudgifter, der måtte være en følge af, at anciennitetsgraderede lønskalaer finder anvendelse.

Til Akademikernes Samarbejdsudvalgs bemærkninger til § 1, nr. 2, i forslaget til lov om ændring af lov om avancement bemærkes, at i det omfang, der i arkitekt- og ingeniørvirksomheder kan opnås besparelser i direkte løn- og materialeudgifter — analogt med industri- og håndværksvirksomheder — må bestemmelsen i forslagets § 1, nr. 2, finde tilsvarende anvendelse.

Bilag 14.

DANSKE GULD- OG SØLVVAREFABRIKANTERS HANDELSFORENING

Den 16. oktober 1968.

Under henvisning til de foreliggende lovforslag skal vi hermed tillade os at fremkomme med følgende bemærkninger fra vort erfaringsområde med disse love.

De i de foreliggende lovforslag indførte lempelser i forhold til de nugældende love må hilses velkommen. De foreslåede lempelser findes blot ikke tilstrækkelige.

Vejledende udsalgspriser er, især på vareområder omfattende et stort antal varenumre, en rationel og omkostningsbesparende foreteelse. På mange områder er der i vejledende priser på mærkevarer beregnet en relativt beskedent avance bl. a. for ikke direkte at indbyde til undersalg af netop sådanne varer, men også fordi sådanne varer ofte i kraft af producentstyret, aktiv markedsførelse ved reklamer etc. har interesse for detailhandelen selv med et relativt beskedent handelstillæg.

I den foreliggende situation sættes der fra udlandet ind over for dansk detailhandel med gunstigere avancer og vejledende priser, som danske myndigheder ingen reel indfyldelse har på, ligesom man ingen indfyldelse har på direkte håndhævelse af sådanne vejledende priser fra udenlandske firmaer, der markedsfører deres varer direkte på det danske marked.

En tilstand som den, der har været gældende snart et år, og som foreslås forlænget yderligere 8 måneder, hvor der indbydes til ophævelse af vejledende priser på danske varer gennem generende bestemmelser i det omfang sådanne priser alligevel opretholdes, kan, uanset hvilket af de to alternativer danske leverandører vælger, ikke undgå at svække danske mærkevarers stilling i dansk detailhandel.

Avancestoploven rummer i såvel den nu-

gældende som den foreslåede form bestemmelser, som i det store flertal af virksomheder af to grunde simpelthen ikke kan efterleves efter bestemmelsernes bogstav. Uændret bruttofortjeneste i beløb med tillæg af overenskomstmæssige lønreguleringer og nu også huslejestigninger medfører så komplicerede udregninger, at de fleste mindre virksomheder — d. v. s. de fleste detailvirksomheder og mange små produktionsvirksomheder — rent regneteknisk ikke er i stand til at foretage dem. De virksomheder, der kunne foretage sådanne beregninger, ville påføre sig en fuldstændig ødelæggende arbejdsbyrde ved at tilstræbe en opfyldelse af avancestoplovens bogstav. Dispensationer synes generelt ikke at afhjælpe disse problemer, der i øvrigt vokser i tidens løb med de løbende ændringer i priserne på produktionsfaktorer og varer.

Avancestoplovens indfyldelse på de vejledende priser forekommer os i øvrigt uklar. Leverandøren fastsætter forhandleravancen under hensyn til avancestoplovens bestemmelser, men omkostningsudviklingen bl. a. med hensyn til husleje og lønninger kan jo være forskellig fra butik til butik. Vil det betyde, at den enkelte butik skal efterprøve og eventuelt korrigere den i den vejledende udsalgspris indkalkulerede avance?

Vi finder, at markeds- og konkurrencesituationen gør en ophævelse af de foreliggende love forsvarlig, uden risiko for en urimelig prisudvikling, som den permanente monopol- og prislovgivning i øvrigt skulle give tilstrækkelig mulighed for at holde i ave.

Love af den her foreliggende art kan måske ikke frakendes en nyttig funktion ved kortvarig indsats i en aktuel kritisk situa-

tion. At basere en væsentlig del af landets økonomiske politik på at give lovgivning af denne art en varighed på op til halvandet år kan imidlertid ikke undgå at få skadelige virkninger for et bredt udsnit af danske varers afsætning.

Endelig kan man formode, at erhvervslovgivning af så kompliceret art og så lang gyldighed generelt kan svække erhvervenes retsbevidsthed — den moralske indstilling over for erhvervslovgivningen — hvilket må anses for meget beklageligt.

Med venlig hilsen

Danske Guld- og Sølvvarefabrikanter Handelsforening.

Povl Frigast,
formand.

Chr. Hansen,
kontorchef.

Til folketingets udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om avancestop m. fl. lovforslag.

<p>... og de ...</p> <p>... og de ...</p> <p>... og de ...</p> <p>... og de ...</p> <p>... og de ...</p>	<p>... og de ...</p> <p>... og de ...</p> <p>... og de ...</p> <p>... og de ...</p> <p>... og de ...</p>
--	--

Bilag 14.

...

...

...

...

Bilag 15.

HANDELSMINISTERIET

...

Bemærkninger til bilag 14.

<p>Vedrørende det i skrivelsen rejste spørgs- mål om den enkelte handlendes overholdelse af avancestoppet, hvor der er fastsat vej-</p>	<p>ledende priser, henvises til det stillede ændringsforslag og bemærkningerne hertil.</p>
---	--

Bilag 16.

DEN ALM. DANSKE LÆGEFORENING

Den 16. oktober 1968.

Den alm. danske Lægeforening skal her ved tillade sig at rette nedenstående henvendelse til det høje folketingsudvalg vedr. de af handelsministeren den 2. oktober 1968 for folketinget fremsatte forslag til lov om ændring af lov om avancement og til lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.

Lægeforeningen har bemærket, at de fremsatte lovforslag tager sigte på den situation, der foreligger, når de midlertidige love af 15. februar 1968 om avancement og om vejledende priser og prisstop for tjenesteydelser udløber den 1. november 1968. Lægeforeningen har endvidere bemærket, at ifølge handelsministerens skriftlige forelæggelse af de nævnte lovforslag rummer disse forskellige ændringer og lempelser i forhold til den hidtidige ekstraordinære prislovgivning, begrundet blandt andet i, at denne lovgivnings stive og rigoristiske bestemmelser må kunne revideres og smidiggøres, når der er tale om en lovgivning af længere varighed end oprindelig påtænkt.

Lægeforeningen skal imidlertid tillade sig at gøre opmærksom på, at uanset de foreslåede ændringer vil denne ekstraordinære prislovgivning fortsat indebære indgreb i kollektive overenskomster, tilmed på stærkt begrænsede områder.

Imellem De samvirkende centralforeninger af sygekasser i Danmark, respektive Statsbanepersonalets sygekasse og Den alm. danske lægeforening, respektive organisationer under denne, har der i en menneskealder bestået overenskomster, der har tilsikret sygekassernes ubemidlede medlemmer fri lægehjælp ved alment praktiserende læger og i visse tilfælde ved praktiserende speciallæger.

Sygeforsikringsloven af 10. juni 1960 har som forudsætning for den frie (vederlagsfri) lægehjælp til nydende medlemmer

af gruppe A, at der er indgået sådanne overenskomster mellem sygekassernes og lægernes organisationer, overenskomster, der for at være gyldige skal godkendes af socialministeren, der „navnlig vil have at påse, at de ved overenskomsterne fastsatte takster står i et passende forhold til ydelserne“, jfr. lovens § 18.

De nugældende overenskomster stammer i princippet fra 1961, hvor den nævnte sygeforsikringslov trådte i kraft. Når det har været muligt at skabe en sådan ro i overenskomstforhold, skyldes det, at de i overenskomsterne fastlagte takster har været reguleret med dyrtidstillæg og med særlige overenskomstillæg beregnet på grundlag af de for statens tjenestemænd fastsatte overenskomstillæg.

Der har således været tilsikret de praktiserende læger en lønudvikling, der på ingen måde adskiller sig fra udviklingen på tjenestemandsområdet og på det egentlige arbejdsmarked. Statistiske beregninger viser tværtimod, at den særlige form for overenskomstillæg i disse overenskomster har indebåret en afsvækket lønudvikling.

Der foreligger derfor efter lægeforeningens opfattelse ingen reale grunde for på dette begrænsede område at gribe ind i kollektive overenskomster, indgreb, som vist samtlige politiske partier i princippet også vender sig imod.

Trods dette har disse kollektive overenskomsters takster ifølge Monopoltilsynets opfattelse været fastlåst i realiteten fra 1. oktober 1967, hvor den seneste regulering fandt sted på grundlag af den ved julipristallet 1967 fastslåede prisudvikling i det danske samfund.

Ved Monopol-ankenævnets henvendelse af 16. oktober 1968 (j.nr. 17/68) er det bestemt, at prisstoppet ikke gælder for de specielle overenskomster for alment prak-

tiserende læger og øjen- og ørelæger ansatte ved de københavnske sygekasser og ej heller for de såkaldte jernbanelæger, idet der i disse tilfælde skønnes at foreligge et løn- og arbejdsforhold, der omfattes af prisstoplovens § 3, stk. 3. Dette rører dog ikke ved den fundamentale kendsgerning, at prisstoplovens § 3, stk. 1, ikke som monopollovens § 2, stk. 2, har undtaget prisforhold og erhvervsudøvelse, der i henhold til særlig hjemmel bestemmes eller godkendes af det offentlige, og at loven dermed har grebet ind i kollektive overenskomster, selv sådanne, der er godkendt af det offentlige. Ej heller rører det ved det forhold, at de lægelige ydelser som sådanne ikke er forskellige efter de overenskomster, der anses for omfattet af undtagelsesbestemmelsen i § 3, stk. 3, og de øvrige overenskomster.

Ved den nu foreslåede lovgivning sker der en vis lempelse i prisstoppet, idet der vil blive mulighed for i et vist omfang at tilgodese de stigninger i lægernes omkostninger, der har måttet bæres ensidigt under fikserede indkomster.

Dette anfægter dog ikke det helt grundlæggende princip, at der stadig ved lovgivningsforanstaltning vil ske indgreb i kollektive overenskomster på et begrænset område, såfremt de forelagte forslag gennemføres uændret. I princippet vil der tilmed kunne gennemføres et nyt prisstop på dette område, såfremt § 2, stk. 1, i forslag til lov om anmeldelse af vejledende priser m. v. gennemføres, selv om lægeforeningen vægrer sig ved at tro, at Monopoltilsynet ville benytte denne beføjelse til et absolut prisstop inden for kollektive overenskomster.

Lægeforeningen er bekendt med den af Dansk Tandlægeforening til folketingsudvalget rettede henvendelse om de mellem tandlægeforeningen og sygekasserne indgåede overenskomster og kan i princippet tiltræde tandlægeforeningens forslag om, at der i § 1, stk. 5, i lov om avancestop, således som dette stykke lyder efter ministeren forslag:

„For tjeneste- og transportydelse finder bestemmelserne i stk. 1-4 tilsvarende anvendelse“.

in fine føjes:

„medmindre vilkårene er fastsat i en for vedkommende branche gældende kollektiv overenskomst og er ministerielt godkendt i henhold til gældende lov“.

Lægeforeningen vil dog gerne pege på, at der efter dennes opfattelse på andre stærkt begrænsede områder gør sig tilsvarende reale grunde gældende.

I henhold til gældende lovgivning på nogle områder, herunder specielt lovgivningen om de såkaldte profylaktiske lægelige ydelser til kvinder og børn, er disse ydelser vederlagsfri, og lægernes honorarer herfor fastsættes af vedkommende minister og betales af det offentlige, jfr. til eksempel lov nr. 200 af 8. juni 1966 om svangerskabs-hygienje § 5, hvorefter „Indenrigsministeren fastsætter størrelsen af de honorarer, der tilkommer læger og jordemødre, for de i § 1 omhandlede helbredsundersøgelser m.m.“

Lægeforeningen må være af den opfattelse, at der også på disse områder foreligger den tilstrækkelige statslige kontrol med rimeligheden af de pågældende honorarer, der således på ingen måde er ensidigt fastsat, og skal derfor tillade sig at foreslå følgende tilføjelse til § 1, stk. 5:

„medmindre vilkårene er fastsat i en for vedkommende branche gældende kollektiv overenskomst og er ministerielt godkendt i henhold til gældende lov eller er fastsat af vedkommende minister i henhold til gældende lov“.

Subsidiært tillader lægeforeningen sig at foreslå, at det af folketingsudvalgets betænkning kommer til at fremgå, at det forudsættes, at Monopoltilsynet dispenserer fra avancestoppet i de nævnte tilfælde:

Nærværende henvendelse ledsages af 40 kopier af denne til brug for folketingsudvalget. Et antal kopier er samtidig tilstillet handelsministeren direkte.

P. I. v.

Bendt Sørensen,
direktør.

Til folketingets udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om avancestop m. fl. lovforslag.

Bilag 17.

HANDELSMINISTERIET

Bemærkninger til bilag 16.

For lægernes vedkommende gør ganske tilsvarende forhold sig gældende som for tandlægerne, og jeg tillader mig at henvise til mine bemærkninger til Dansk Tandlægeforenings henvendelse, bilag 6.

Bilag 18.

AALBORG PORTLAND-CEMENT-FABRIK

Den 17. oktober 1968.

Vedrørende lov om avancestop — ændringsforslag af 2. oktober 1968.

Som det fremgår af handelsministerens forelæggelse i folketinget, jfr. det skriftlige referat, side 3, er en af begrundelserne for forslaget om avancestoplovens forlængelse, at prisniveauet i Danmark i de senere år er steget væsentlig stærkere end i de lande, vi samhandler med. Vi tillader os at henlede opmærksomheden på, at dette ikke har været tilfældet, hvad angår cementpriserne, idet vi samtidig kan nævne, at det danske prisniveau på dette område ligger lavere end i vore nabolande.

I vore bestræbelser for stedse at gøre vort til at dække det danske markedes cementbehov med et godt, billigt lokalfremstillet produkt har vi gennem en lang årrække ved en meget betydelig kapitalindsats (siden 1/1 46 og til dato: over 500 mill. kr., deraf alene siden begyndelsen af 1963: over 250 mill. kr.) rationaliseret og udvidet vor produktion og distribution i takt med udviklingen. (Vort hjemmemarkedssalg af alm. grå cement var i 1950 ca. 550.000 t og i 1967 ca. 1.675.000 t). Vi står nu over for et investeringsprogram, som, for perioden primo 1969 til ultimo 1975, andrager over 500 mill. kr., og som må virkeliggøres, hvis ovennævnte bestræbelser fortsat skal gennemføres med held, således at beskæftigelsesmæssige og valuta-mæssige hensyn tilgodeses i fuldt omfang.

At planlægge og gennemføre en produktionsudvidelse, der inden for en sværindustri som vor må ske trinvis med store maskinenheder til en årsproduktion på 7-800.000 tons, tager to-tre år. Vor nyanlægstilgang i 1967 var godt 58 mill. kr., hvoraf størsteparten havde været under fremstilling i perioden siden begyndelsen af 1965.

Omkring nytår 1966-67, da vi overvejede vore prisforhold for året 1967, måtte vi ved uændrede priser og de da gældende

afskrivningsregler forudse et relativt ringe resultat for 1967, idet afskrivningerne ville blive betydelige. Vi havde siden januar 1964 kunnet holde uforandrede priser, idet rationaliseringer og stor produktion på basis af forøget salg havde kunnet holde det i almindelighed stigende omkostningsniveau stangen, men stillingen var nu ikke længere holdbar.

Som følge af ændringer i afskrivningsbestemmelserne blev det imidlertid snart klart, at de skattemæssige afskrivninger, der også danner basis for vore af Monopoltilsynet i henhold til Monopollovens § 24 kontrollerede priser, ville blive ca. 7,5 mill. kr. mindre end oprindeligt forudset for 1967. Vi måtte derfor anse tanken om en prisforhøjelse for uigennemførlig og sluttede året 1967 med et økonomisk resultat, der vel var på den lave side, men dog nogenlunde acceptabelt, omend naturligvis det oparbejdede likviditetsbeløb blev for ringe. Det skal tilføjes, at vore afskrivninger på gældende saldobasis er af samme størrelsesorden, eller snarere mindre, end økonomisk beregnede levetidsafskrivninger ville være. Grunden hertil er, at vi som følge af den mangeårige meget kraftige — men i øvrigt ganske normale — investeringspolitik har nået et slags balancepunkt.

Så tidligt som den 30. august 1967 gjorde vi imidlertid under henvisning til allerede da kendte omkostningsstigninger Monopoltilsynet opmærksom på, at vi måtte kræve en prisforhøjelse på omkring 6,00-7,00 kr./t. i begyndelsen af 1968. Ved samme lejlighed fik vi straks en forhøjelse på 2 kr./t. = ca. 2 pct. til dækning af stigende brændselsoliepriser (Suez-krisen).

I mellemtiden kom avancestoploven af 21. november 1967 og dens forlængelse af 15. februar 1968, således at vi kun har

kunnet forhandle os til en begrænset forhøjelse — igen 2 kr./t. — nemlig til dækning af stigninger i arbejds løn, gager, materialer og emballage siden november 1967. Vi måtte derfor — og må stadig — regne med et særdeles utilfredsstillende økonomisk resultat for 1968, ganske specielt på grund af belastningen gennem afskrivningerne, der virker med fuld vægt i 1968 — og altså skyldes foranstaltninger, som nødvendigvis måtte foretages, og blev foretaget for flere år siden.

En sådan baggrund skaber naturligvis betænkeligheder med hensyn til tidspunktet for iværksættelsen af det før omtalte nye og meget betydelige investeringsprogram.

Foruden at være en priskontrolleret virksomhed, hvis indtjeningsmuligheder selv under de bedste konjunkturer har været begrænsede af Monopoltilsynet, stod vi altså på grund af avancestoploven ydermere i den situation, at forlængst truffne dispositioner, der efter års forløb medførte stigning i de indirekte omkostninger — men dog også resulterede i rationaliseringsbesparelser, som er kommet aftagerne til gode — hindrede os i at få blot den sædvanlige begrænsede nettoavance, bl. a. på grund af den midlertidige ændring i afskrivningsreglerne for 1967 og efterfølgende ændring for 1968. Da vi efterhånden måtte forudse, at avancestoploven kunne blive forlænget på ny, fandt vi det nødvendigt at påanke Monopoltilsynets afgørelse, hvilket skete ved stævning af 4. september 1968 med følgende påstand:

„At Monopoltilsynet tilpligtes at anerkende, at der ved meddelelse af dispensation i henhold til avancestoplovens § 2, stk. 2, bør indrømmes klageren som priskontrolleret virksomhed i henhold til

monopollovens § 24 sådanne prisforhøjelser, der hidfører nettoavancer, som — udtrykt i procenter af investeret kapital, resp. af omsætning — i alt fald ligger på linje med, hvad tilsynet efter egen beregningsmodel i en årrække har tilladt.“

Da denne sag næppe kan blive behandlet før en ny — og til dels ændret — avancestoplov er en kendsgerning, må anken formentlig tilbagekaldes.

På denne baggrund må vi henstille, at der fra folketingets side i forbindelse med avancestoplovens forlængelse gives Monopoltilsynet et yderligere direktiv i overensstemmelse med, hvad Industrirådet har henstillet, gående ud på, at virksomheder, der er kontrolleret i henhold til monopollovens § 24, meddeles generel dispensation fra avancestoploven. Såfremt denne henstilling ikke kan imødekommes, beder vi udvalget overveje følgende supplerende direktiv:

at avancestoplovens undtagelsesbestemmelse bør komme til anvendelse på de under monopollovens § 24 priskontrollerede virksomheder, for så vidt de som følge af en måske allerede før november 1967 foretagne kapitalindsats af væsentlig omfang befinder sig i en sådan situation, at en anvendelse af lovens hovedbestemmelse fører til ubillige resultater. Anvendelse af undtagelsesbestemmelsen kan i sådanne tilfælde eventuelt gøres afhængig af, at den for virksomheden hidtil normale udbyttesats ikke overskrides, og at alle disponible midler, fremkommet i lovens gyldighedsperiode, hurtigst muligt reinvesteres i virksomheden eller bindes på anden måde til fremme af dens naturlige, løbende udvikling og med henblik på beskæftigelses- og valuta-skabende forhold.

Med ærbødighed

p. p. Aktieselskabet

Aalborg Portland-Cement-Fabrik.

Orla Thomsen.

J. K. Rasmusen.

Til folketingets udvalg vedrørende den midlertidige prislovgivning.

Bilag 19.**HANDELSMINISTERIET****Bemærkninger til bilag 18.**

Skrivelsen af 17. oktober 1968 fra A/S Aalborg Portland-Cement-Fabrik rejser det spørgsmål, om stærkt forøgede afskrivninger og et behov for likvide midler til brug for investeringer især til produktionsudvidelse kan begrunde, at der over for en virksomhed, der omfattes af § 24 i monopolloven, dispenseres fra avancestoppet.

Spørgsmålet om en dispensation i et sådant tilfælde vil kunne tages op efter lovforslagets § 2, stk. 2, idet det efter bemærkningerne hertil forudsættes, at monopoltilsynet dispenserer i hvert fald i tre nærmere angivne tilfælde fra avancestoppet,

af hvilken formulering følger, at der også kan dispenseres i andre tilfælde end de nævnte.

Jeg vil være betænkelig ved at tilkendegive, at monopoltilsynet forudsættes at dispensere i tilfælde, hvor forudsætningerne og vilkårene herfor er angivet så detaljeret som foreslået i selskabets skrivelse; men vil kunne tiltræde, at det tilkendegives, at dispensation forudsættes givet i tilfælde, hvor en virksomhed må foretage omfattende investeringer for at udbygge og forbedre virksomhedens anlæg.

Bilag 20.

GROSSERER-SOCIETETES KOMITÉ

Den 17. oktober 1968.

I anledning af de af handelsministeren fremsatte to lovforslag om ændring af avancestoploven og loven om vejledende priser skal komiteen herved på det indstændigste påpege det unyttige, endog økonomisk skadelige i, at disse lovforslag gennemføres.

Der har på intet tidspunkt siden de nugældende loves ikrafttræden været noget behov for sådanne indgreb, idet der i engrosledet i de senere år har været en stadig skærpet konkurrence, der har gjort det umuligt for grossisterne at beregne urimelige priser eller avancer: et stabilt prisniveau havde derfor kunnet påregnes, selvom de to love ikke var blevet gennemført.

Det er komiteens opfattelse, at en lovgivning som denne påfører virksomhederne en meget stor og bekostelig administration, som bliver endnu mere belastende, såfremt en forlængelse vedtages.

Vedrørende de administrative vanskeligheder må især nævnes problemerne med indregning af løn- og huslejestigninger, som ifølge lovens tekst og den administration, Monopoltilsynet har lagt til grund, skal indregnes med en ensartet procent på alle varer. En sådan indregning vil imidlertid være uhyre byrdefuld for de mange virksomheder, der har et stort varesortiment, ofte bestående af 20-30.000 varenumre, især når man tager i betragtning, at de nøjagtige omsætningstal for de enkelte varer ikke på forhånd kendes. Komiteen henstiller derfor, at det overlades til virksomhederne at foretage denne indregning efter et selvstændigt skøn, hvori også må indgå konkurrencemæssige betragtninger.

Komiteens principielle stilling er derfor, at lovforslagene ikke bør fremmes. Skulle der på trods heraf alligevel være politisk flertal for lovenes gennemførelse, anmoder komiteen om, at følgende tages under overvejelse:

A. Avancestoploven.

Vedrørende § 1, stk. 1, skal komiteen pege på, at en fastholden af, at virksomhederne ikke må beregne procentvis højere bruttoavance end før 18. november 1967, vil have til følge, at importørerne ikke vil have det nødvendige incitament til at foretage deres indkøb billigst muligt i udlandet. Desuden vil importørerne som indledningsvis berørt ikke have den tilstrækkelige interesse i at deltage i salg fremstød med midlertidigt lavere priser, tilrettelagt af en udenlandsk leverandør.

Da der har været nogen tvivl om rækkevidden af den nugældende avancestoplovs § 1, stk. 3, henstiller komiteen meget, at man i samme bestemmelse i den nye lov eller i bemærkningerne hertil tydeligt åbner adgang for, at også de lønstigninger kan indregnes, der foretages i virksomheder, som uden at være bundet af de faglige overenskomster følger systemet i disse, jfr. Monopoltilsynets afgørelse af 5. februar 1968.

I denne bestemmelse er også givet hjemmel til at indregne lejeforhøjelser, hvilket komiteen med tilfredshed har bemærket. Dette er et fremskridt i forhold til den nugældende lov, men det virker set fra komiteens synspunkt urimeligt, at der ikke er indført adgang til også at indregne omkostningsstigninger, der er en følge af forhøjelser i offentlige afgifter, såsom post- og teletakster, telefontakster, gas- og el-priser, normaliseringslejen samt ejendomsskatter m. v. Hvad angår ejendomsskatterne forekommer det særligt urimeligt, at disse ikke kan indregnes, idet de erhvervsvirksomheder, der står som ejere af virksomhedens bygninger, bliver ringere stillet end de erhvervsvirksomheder, der bor til leje hos andre, og som fuldt ud kan indregne lejen i deres varepriser, i hvilken leje ejendomsskattestigninger er indregnet.

I bemærkningerne til § 1, stk. 4, nævnes,

at der ved denne bestemmelse „alene åbnes adgang til at undlade en nedsættelse af priserne svarende til de opnåede besparelser, og at en nedgang i råvarepriser, told m. v. fortsat må give sig udslag i tilsvarende nedsættelse af priserne“. Her henstiller komiteen, at Monopoltilsynet får en udtrykkelig mulighed for generelt at fritage virksomheder eller brancher for at foretage prisændringer i tilfælde af ændringer i told og afgifter. Der tænkes her særligt på Kennedy-rundens toldnedsættelser, der fra 1. juli 1968 betød en nedsættelse på $\frac{2}{5}$ af forskellen mellem Kennedy-rundens toldsatser og de oprindelige danske toldsatser.

Disse nedsættelser betyder i vid udstrækning efter den gældende avancestoplov, at virksomhederne skal foretage omkostningskrævende priskorrekationer på promilledele af vareprisen.

Vedrørende bemærkningerne til § 2, stk. 2, om Monopoltilsynets adgang til at undtage fra lovens hovedregel i form af generelle dispensationer, mener komiteen, at det nøjere bør udtrykkes i bemærkningerne, at de nævnte punkter a, b og c alene er eksempler, og at dispensation også bør gives i andre tilfælde, hvor de konkrete forhold ud fra en rimelig erhvervsræssig bedømmelse måtte tilsi det. Af forhold, der bør åbne mulighed for dispensation, kan nævnes ændringer i rabatsystemer eller disses fuldstændige ophævelse, i hvert fald i de tilfælde, hvor ændringerne i ordningerne ikke får indfyldelse på prisniveauet inden for det pågældende brancheområde som helhed.

I punkt a i bemærkningerne til § 2, stk. 2, er det angivet, at en virksomhed, der i tiden før 18. november 1967 havde en unormalt lav bruttoavance, ringe indtjening eller endog underskud, vil kunne få godkendt en avance, der svarer til den for en effektiv virksomhed i den pågældende branche normalt gældende.

Komiteen er af den opfattelse, at virksomheder med en bruttoavance, der ikke kan omfattes af nævnte regler, stilles ringere end de af bestemmelsen omfattede, fordi sådanne virksomheder ikke — som de med endnu dårligere bruttoavance — har mulighed for at få godkendt forhøjelser op til det normalt gældende.

Desuden bør der gives udtryk for, at Monopoltilsynet må have adgang til at dispensere i medfør af denne bestemmelse også i de tilfælde, hvor en virksomhed med et bredt varesortiment ansøger om dispensation for en enkelt varegruppe, hvor bruttoavancen ligger under den normale, uanset at firmaets bruttoavance som helhed betragtet har været højere.

Komiteen foreslår derfor, at punkt a omformuleres, således at der generelt gives dispensationsadgang til at forhøje bruttoavancen til det normalt gældende inden for branchen.

Vedrørende punkt b går komiteen ud fra, at bestemmelsen ikke alene tager sigte på forholdene omkring devalueringen, men er generel i den forstand, at den vedrører alle tilfælde i lovens gyldighedstid, hvor der hjemtages ensartede varer til priser, der afviger fra tidligere indkøbte.

I punkt c er anvendt ordet „råvarer“, og komiteen må her pege på, at det ikke alene er råvarer, der kan være markedsprisbestemt og variere i pris. Det foreslås derfor, at ordet erstattes af ordet „varer“, idet man går ud fra, at dette har været hensigten med bestemmelsen. Ligeledes går man ud fra, at ordet „stærkt“ i samme bestemmelse skal forstås som „ofte“, idet ikke alene „stærke“ prisændringer i betydningen „store“ ændringer, men også ofte forekommende prisændringer bør give adgang til dispensation.

B. Lov om anmeldelse af vejledende priser m.v.

Komiteen har med tilfredshed bemærket den lempelse, forslaget indeholder i forhold til den nugældende lov, således at virksomheder, der benytter vejledende priser, har mulighed for at bevare dette system og regulere de vejledende priser inden for avancestoplovens rammer.

Komiteen finder dog anledning til at bemærke, at loven om vejledende priser har haft den særdeles uheldige virkning, at monopoltilsynet i en række tilfælde har nægtet at godkende forhøjelser af de vejledende priser for et senere omsætningsled, uanset at man har godkendt forhøjelser for det tidligere omsætningsled i henhold til avancestoploven. Derved er det efterfølgende omsætningsleds bruttoavance på uri-

Bet. o. lovf. vedr. avancestop m. m.

melig vis blevet beskåret, og komiteen hen-

stiller, at man i disse tilfælde imødekommer behovet for en yderligere regulering af bruttoavancen.

P. k. v.

Victor B. Strand,
formand.

/ *B. Høegh-Guldberg,*
generalsekretær.

Til folketingets udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget har behandlet forslaget til lov om ændring af lov om avancestop.

Bilag 21.

HANDELSMINISTERIET

Bemærkninger til bilag 20.

Til § 1, stk. 1: Som det fremgår af min besvarelse af spørgsmål 3 i udvalgets skrivelse af 15. oktober 1968 (bilag 1), kan jeg ikke tiltræde den betragtning, at bestemmelsen er ensbetydende med, at importørerne ikke vil have incitament til at foretage deres indkøb billigst muligt. Gennem foredelagte indkøb vil en importør således gennem prisnedsættelse kunne sælge billigere end konkurrenterne og vil herved kunne øge sin omsætning med mulighed for en større samlet indtjening.

Til § 1, stk. 3: Vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt lønstigninger, der foretages i virksomheder, som uden at være bundet af de faglige overenskomster, men følger systemet i disse, kan indregnes i priserne, tillader jeg mig at henvise til min besvarelse af spørgsmål 6 i udvalgets skrivelse af 15. oktober 1968 (bilag 1), hvoraf vil fremgå, at spørgsmålet kan besvares bekræftende.

Komitéens forslag om, at § 1, stk. 3, ændres således, at de erhversvirksomheder, der står som ejere af virksomhedens bygninger, skal kunne indregne stigninger i ejendomsskatter i bruttoavancerne, kan jeg ikke tiltræde, men hvor der foreligger væsentlige stigninger i udgifter til egne forretningslokaler, vil der kunne rejses spørgsmål om dispensation.

Til § 1, stk. 4: Komitéens forslag om, at monopoltilsynet får en udtrykkelig mulighed for generelt at fritage virksomheder eller brancher for at foretage prisændringer i tilfælde af ændringer i told og afgifter, kan jeg ikke tiltræde, idet jeg finder at burde lægge vægt på, at nedsættelse af told og afgifter må give sig udslag i prisnedsættelse. I sådanne tilfælde, hvor gennem-

førelsen af nedsættelserne volder vanskeligheder, vil vedkommende virksomhed kunne optage forhandlinger med monopoltilsynet om godkendelse af praktiske retningslinjer for prisberegningen.

Til § 2, stk. 2: Det kan bekræftes, at det under punkterne A, B og C alene er eksempler, og at tilsynet har adgang til at dispensere også i andre tilfælde, hvor omstændighederne måtte tale herfor.

Til pkt. A i bemærkningerne til § 2, stk. 2: Vedrørende det påpegede spørgsmål om omfanget af de dispensationer, der vil kunne gives henholdsvis for varer med en unormalt lav bruttoavance og for varer med en lav, men ikke normal bruttoavance, må man efter min opfattelse overlade til monopoltilsynet at administrere omfanget af de givne dispensationer med hensyntagen til det almindelige princip om en ligelig behandling af forskellige virksomheder og vareområder.

Det af komitéen under pkt. B rejste spørgsmål kan besvares bekræftende.

Ændringsforslaget vedrørende pkt. C kan jeg ikke tiltræde. Jeg er enig i, at ikke blot store ændringer, men også hyppigt forekommende prisændringer vil kunne være af betydning i den givne sammenhæng.

Til B. Lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.

Til komitéens henstilling om, at man i det i skrivelsen omhandlede tilfælde imødekommer behovet for en regulering af bruttoavancen, bemærkes, at den handlende uden tilladelse vil kunne tilbageføre sin bruttoavance til den, der var gældende før 18. november 1967 med senere regulering efter bestemmelserne i § 1, stk. 3, i avancestoploven.

HÅNDVÆRKS RÅDET

Den 17. oktober 1968.

I anledning af de af handelsministeren den 2. oktober 1968 fremsatte forslag om forlængelse af den ekstraordinære avance- og prislovgivning skal Håndværksrådet her ved advare imod en gennemførelse af forslagene, som sandsynligvis vil få skadelige virkninger for erhvervslivet og på en uheldig måde påvirke prisdannelsen.

Efter rådets opfattelse har den hidtidige lov om avancestop ikke haft en sådan selvstændig indflydelse på udviklingen i det samlede prisniveau, som kunne have været opnået alene ved den stærkt skærpede konkurrencesituation.

Den hidtidige avancelov har ført til uheldige ændringer i prisstrukturen, idet virksomheder er vejet tilbage for prisnedsættelser på visse vareområder, fordi de pågældende virksomheder ikke havde mulighed for prisforhøjelser på andre områder til trods for, at sådanne prisnedsættelser respektive prisforhøjelser ville have været naturlige, både set fra de erhvervsdrivendes og fra forbrugernes synspunkt.

For så vidt angår det hidtil gældende prisstop for tjenesteydelser er der næppe tvivl om, at det har medført en vis neddæmpning i priserne. En tilsvarende virkning kunne imidlertid være opnået, hvis der havde været den normale tilskyndelse til gennemførelse af rationaliserings- og effektiviseringsfremmende foranstaltninger.

På denne baggrund finder Håndværksrådet det uheldigt, om den ekstraordinære pris- og avancelovgivning opretholdes, selv om det sker i ændret skikkelse. Endvidere gør rådet opmærksom på, at omstændighederne i forbindelse med gennemførelsen af

Bilag 22.

disse love i november 1967 og februar 1968 — herunder de udtalelser, der blev fremsat under folketingets behandling af lovforslagene — har skabt berettiget forventning om, at lovene ville endeligt bortfalde med udgangen af oktober 1968. Man må derfor gå ud fra, at mange erhvervsdrivende med hensyn til investeringer, indkøb, ordreoptagelse m. v. har disponeret ud fra denne forudsætning.

De ændringer i den ekstraordinære lovgivning, som er foreslået af handelsministeren, betyder ganske vist en vis lempelse i forhold til de hidtidige regler, men gengiver langt fra erhvervslivet det mål af handlefrihed, der er forudsætningen for en rationel tilrettelæggelse af virksomhedernes produktions- og servicefunktioner og dermed også for en prisregulerende konkurrence. Den foreslåede lovgivning vil fortsat kræve et betydeligt uproduktivt arbejde af virksomhedslederne og disses administrative medarbejdere, fordi der til stadighed må foretages kalkulationer for at sikre en overholdelse af lovgivningens bestemmelser. Håndværksrådet henstiller derfor indtrængende, at den ekstraordinære og ensidige lovgivning, der i snart et år har belastet erhvervslivet og medført en yderst vanskelig og risikofyldt administration i strid med gængse kalkulationsprincipper, nu bringes til ophør.

Såfremt folketinget — trods de foran anførte synspunkter — ønsker at opretholde den ekstraordinære lovgivning, skal Håndværksrådet tillade sig at foreslå følgende ændringer i de af ministeren fremsatte lovforslag:

*Ad forslag til lov om ændring af
lov om avancestop (nr. 15).*

Ad § 1, stk. 1. Efter Håndværksrådets opfattelse er det for erhvervslivets administration meget uheldigt og for opnåelsen af bestemmelsens formål helt unødvendigt at opretholde et ubetinget forbud imod procentvise stigninger i bruttoavancen. Rådet foreslår derfor, at ordene „hverken beregne højere procentvise eller“ erstattes af ordene „ikke beregne højere“.

Såfremt udvalget ikke finder at kunne gå ind for denne ændring, foreslår Håndværksrådet subsidiært, at de foran nævnte ord i handelsministerens forslag erstattes af ordene „hverken højere absolut eller væsentlig højere procentvis“.

Ad § 1, stk. 3. Håndværksrådet hilser med tilfredshed, at der stilles forslag om, at også stigninger i virksomhedernes lokaleleje berettiger til en forhøjelse af bruttoavancen. Efter rådets opfattelse bør der imidlertid også gives adgang til forhøjelser af bruttoavancen i tilfælde af andre nødvendige omkostningsstigninger. Dette gælder især stigninger, der er en følge af lovgivningen og andre offentlige foranstaltninger, såsom stigninger i post- og telefontakster, telexafgifter, priser for elektricitet og vand, ejendoms-skatte og stigninger i told- og afgiftssatser. Endvidere bør der åbnes adgang for en forhøjelse af bruttoavancen under hensyn til stigninger i lønnen for det administrative arbejde, som udføres af en virksomhedsindehaver eller dennes familie. Denne regulering må ske med et beløb svarende til den overenskomstmæssige lønstigning siden 18. november 1967 i lønnen til personer, som måtte ansættes, hvis indehaveren og/eller dennes familie ikke udførte arbejde i virksomheden.

Ad § 1, stk. 4. Håndværksrådet finder det ganske uantageligt, at skæringsdatoen i den foreslåede bestemmelse fastsættes til 1. november 1968. Denne dato bør enten helt udgå eller erstattes af datoen 18. november 1967. Dette bør ske, fordi et stort antal erhvervsdrivende i perioden op til 1. november 1968 har forberedt og/eller iværksat rationaliseringsforanstaltninger i tillid til bortfaldet af den ekstraordinære lovgivning.

Håndværksrådet finder i øvrigt anledning til — for klarhedens skyld — at foreslå, at det i bemærkningerne præciseres, at der med

lovbestemmelsens udtryk „rationalisering“ forstås produktivitetsfremmende foranstaltninger, herunder både mekanisering og forbedret produktions- og arbejdstilrettelæggelse, f. eks. bygnings- og inventarmæssige ændringer.

Ad § 2, stk. 2. Håndværksrådet finder det rimeligt, at der ved denne bestemmelse åbnes adgang for monopoltilsynet til at gennemføre dispensationsordninger i vidt omfang.

Rådet mener imidlertid, at de i bemærkningerne til lovforslaget nævnte tilfælde, i hvilke der „i hvert fald“ skal gives dispensationer, kan føre til en uheldigt begrænsende fortolkning af monopoltilsynets vurdering af dispensationsansøgninger.

Rådet finder derfor, at det bør præciseres, at der kun er tale om eksempler, og at det samtidig bør tilkendegives, at varens art, avancestrukturen, konkurrenceforholdene, diskrimineringer, tilfældige forskelligheder i udgangspositionen for avanceberegningen og lignende forhold kan begrunde en dispensation.

*Ad forslag til lov om anmeldelse af
vejledende priser m. v. (nr. 16).*

Ad § 1. Håndværksrådet finder ikke, at der er tilstrækkelig begrundelse for en opretholdelse af den hidtidige anmeldelsespligt.

Ad § 2. Efter rådets opfattelse bør den naturlige konsekvens af ophævelsen af pristoppet for tjenesteydelser være, at eventuelle indgreb over for sådanne priser på ny kun kan ske under iagttagelse af reglerne i lov nr. 180 af 25. maj 1966 om indseende med priser. Disse regler er i forvejen meget vidtgående, og Håndværksrådet må anse det for yderst betænkeligt, at monopoltilsynet kan gennemføre prisindgreb uden samtidig pligt til dokumentation af behovet herfor i form af undersøgelser.

Særligt må det fremhæves, at det virker særdeles uheldigt, at der hverken i lovteksten eller i bemærkningerne hertil findes nogen antydning af, hvornår „særlige forhold gør det påkrævet“ at fastholde de pr. 31. oktober gældende priser m. v.

Såfremt en sådan adgang for monopoltilsynet til indgreb skal gennemføres, må det derfor i det mindste i bemærkningerne

præciseres, at et indgreb kun kan finde sted, såfremt prisudviklingen på et bestemt område er af særlig uheldig karakter. Det må i denne forbindelse understreges, at den omstændighed, at der inden for en gruppe

af tjenesteydelser sker en ajourføring af priserne i overensstemmelse med de herfor givne regler i den foreslåede lov om avancement, ikke i sig selv kan danne grundlag for indgreb fra tilsynet.

P. R. V.

Adolph Sørensen.

/ Erik Ross Pedersen.

Til folketingsudvalget vedrørende lovforslag nr. 15 om ændring af lov om avancement og lovforslag nr. 16 om lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.

la p... ja... i...
 ind... af... i...
 ... af... i...
 ... af... i...

... af... i...
 ... af... i...
 ... af... i...
 ... af... i...

Bilag 23.

HANDELSMINISTERIET

Bemærkninger til bilag 22.

Ad § 1, stk. 1: Som det er anført i mine bemærkninger til skrivelse af 15. oktober 1968 fra Butikhandelens Fællesråd, vil det næppe være rigtigt i forbindelse med en lovgivning af denne art at tillade stigende procentvise avancer i sådanne tilfælde, hvor indkøbspriserne af sæsonmæssige eller andre grunde har været stærkt faldende, og jeg kan derfor ikke tiltræde Håndværksrådets forslag, ej heller det subsidiære, hvorefter kun „en væsentlig højere procentvis bruttoavance“ ikke må tages.

Til § 1, stk. 3: Et i princippet tilsvarende ændringsforslag har været fremsat af Butikhandelens Fællesråd i skrivelse til udvalget af 15. oktober 1968, og jeg tillader mig derfor at henvise til mine bemærkninger til denne skrivelse.

Ad § 1, stk. 4: Da forslaget vil være ensbetydende med, at adgangen for industri-

og håndværksvirksomheder til at undlade prisnedsættelser i forbindelse med rationalisering vil kunne føre til prisforhøjelser, vil jeg allerede af denne grund ikke kunne tiltræde forslaget.

Ad § 2, stk. 2: Jeg kan bekræfte, at der ud over de tilfælde, der er anført i lovfor-
 slagets bemærkninger, vil forekomme tilfælde, hvor dispensation bør gives.

Ad § 2 i forslaget til lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.: Jeg kan henvise til min besvarelse af det af udvalget som nr. 11 stillede spørgsmål, og jeg kan være enig i, at den omstændighed, at der inden for en gruppe af tjenesteydelser sker en ajourføring af priserne i overensstemmelse med bestemmelserne i avancestoploven, ikke i sig selv kan gøre det påkrævet, at monopoltilsynet fastsætter et prisstop.